

تھئی ڈرڈانٹری انت

مندوست بچی

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

عدالت روڈ، کوئٹہ

(c) All rights are reserved.

اے کتاب ۽ درائیں حق گوں بلوچی اکیڈمی ۽ انت۔
بید۽ اکیڈمی ۽ رضاء کس ایشی ۽ مواداں چاپ کت نہ کنت۔

تھئی ڈرڈانٹزی انت
(شاعری)

مندوست بگٹی
۲۰۱۹ء

ISBN # 978-969-680-095-8

نہاد: =/200 کلدار

بلوچی اکیڈمی ۽ اے کتاب ذکی پرنٹنگ پریس کراچی ۽ چاپ کنائینتگ ۽ شنگ کتگ۔

ل

تا کدیم

سرگال

- 8 ... پیش گال ... حمید لیغاری
- 10 1- مردوم شنت پُھل بنت ہر ہندا
- 13 2- او مرض لادو اتہر کھن
- 15 3- دژ منانی شہرنیا ما نشتع ے
- 18 4- تھئی شذئی ے
- 20 5- تھئی مہر تہ پیشانیستہ ہنچی
- 22 6- پھذا ہنچ آسرا نیستیں
- 23 7- تھرا گشینت من کھا ڈاں شہ
- 25 8- منادنیا یاوٹی ہنچی نے
- 26 9- تھہ شذغ ے تہ ہر شے متیں اژ من شُشہ
- 28 10- مروشی تھئی ہلکا گلکیں مچاں جیڈی
- 30 11- حجاب ے دے مخن اوڈھر
- 31 12- من کھئی غماں، غم متیں غماں
- 32 13- من وٹی سینغ تھئی دژ داشہ پُر کھذا

- 33 14۔ تھہ ٹُخْشہ واژہی منیں
- 34 15۔ گشاں من چھے
- 35 16۔ ہے بھیر انصیو امنیں
- 36 17۔ منیں عیب اُگھاڑائیں
- 37 18۔ من کھنغاں عشق اعلانا
- 38 19۔ برباد زیندغی این
- 39 20۔ تھئی ڈردانزری انت
- 40 21۔ زی بیگھی لاڑو کٹھوں
- 41 22۔ ہماں دُرحدیثے نی پیغام نیا انت
- 43 23۔ غم گوں آختنوزیندغی ء
- 44 24۔ دیرنواں تندے
- 46 25۔ تھرارحم نیاختہ
- 48 26۔ سوچ حالادے
- 50 27۔ دلی داغاں پہ
- 52 28۔ دلادنزو غبارانی
- 53 29۔ بکھوئے منیں دلی ساہی
- 54 30۔ تھئی ہے درشکا
- 55 31۔ ہے بُول شیری
- 56 32۔ حُذایاشہ من تھئی

- 57 33۔ بے سوچے بے
- 58 34۔ میںیں دل پھولی
- 60 35۔ مناں دوست دارے
- 61 36۔ ہر رنگیں ٹھنوں کے کھنٹے
- 62 37۔ میںیں دلی کہنیں قصو ایشکن
- 64 38۔ محبت گناہیں تہ گونہ کُش من
- 66 39۔ بیشک کہ عشق ظالم ایں
- 69 40۔ گناں دیہہ چھماں
- 72 41۔ اش میںیں مُڑتیء رندا
- 73 42۔ زیندگیء نیاختغے
- 74 43۔ تھی نام گراں
- 76 44۔ گل باغ برن
- 77 45۔ مناں مہرندا
- 81 46۔ اے کاریگرے کمالیں
- 82 47۔ شف کھڑوباں تھی نام لکھاں
- 83 48۔ مناں اے حال نیاما
- 84 49۔ پہ شف گزاریء یک شفے
- 85 50۔ کُشہ چھماں خطا
- 87 51۔ اش زمانہ باروغا لوٹھاں

- 89 - 52۔ مہیں عشق کتاوا پڑھ
- 91 - 53۔ من ہماں پھلاں شہ
- 93 - 54۔ تھئی دیم نشانا
- 95 - 55۔ ڈر دور بنت
- دومی بہر لقاھ
- 98 - 56۔ پڑد ہا زیر
- 100 - 57۔ دلاوشیں ہماں
- 102 - 58۔ رُستہ کھفوتے کوہ سرا
- 104 - 59۔ آں شر نغاہ ڈروشماں
- 109 - 60۔ ہنچشیں حسیلا گوئستہ مہیں باری
- 114 - 61۔ شالہوروش آں دو برا بیانت
- 117 - 62۔ مروشی کھوکھراں گزندو گواریں
- 120 - 63۔ او منی بیل و ننگلیں یاراں
- 123 - 64۔ و لھرے سالہ داں گنوئیء
- 127 - 65۔ چھم گنوخ انت مہیں
- 129 - 66۔ گوش دارے بیائے مڑدماں
- 143 - 67۔ یدریں دل گوں و زتاں گریوی

سینھی بہر دستانغ

- 147 68۔ گلابی گل
- 153 69۔ پروانغ
- 162 70۔ دست شراواں رختی ء بیا
- 166 71۔ ریشم
- 176 72۔ گورغ ایں کونج
- 179 73۔ پیرہ ارمان
- 185 74۔ گنج ایں وطن بلوچستان نام ء
- 187 75۔ میریں بلوچ
- 189 76۔ کھڑوبی بانہڑاں پولش
- 191 77۔ مناں طالب علم
- 194 78۔ ماپہ زوان خاطر

پیش گال

مندوست بگٹی سلیمان کو ہے ہماں شاعراں گو اوار انت کہ آں سلیمان
 کو ہے لفظانی پاریز غاپہ سمبر تغنت۔ اے گو براں شہ مندوست ناما راج
 تھماں ہندا داٹ۔ اے تہ آؤ خیں وخت زانیٹ۔ مندوست ء سلا میں کہ آہنی
 مردے دیم دروشمانی صورتے پچار ہماں ڈولہ کشہ کہ ورنائیں مردمانی روح
 تے تاراں لڑ زینی۔ آہنی آزابولانی زلفاں گرداں پاڈانی تلی آں صفت
 کشہ۔ بلتے ارمانیں کہ آہنہانی سرا بی اوخین ظلمتے قصہ دیمانا آرتغ انت۔
 مندوست ء صورت سرا لفظ کیشنتو مے بلوچانی بہشت تے حور و پری
 سینگھا رتغنت۔ مہر و عشق کھسو نیاما جدائی دڑ ڈپھجی ء ملغ تے سک ء دہ گوں
 و شیں لفظاں آہنی آہندا داٹ۔ مندوست ء بلوچی کہنیں لفظانی پونغا گوینخا
 دومی گوانڈھی ایں روانانی لفظ دے زر تھغنت۔ روش دراختیں پہناذے
 بلوچاں پہ اے کتاب سوکھڑی تے۔

حمید لیغاری

وش آفی کلات

(سلیمان کوہ) ڈیرہ غازیخان

اولی بہر

غزل

مردم شنت پُھل بنت ہر ہندا
من شان تہ پُھل باز گران سراں

پُھل یک و یک ہندے رُذانت
پُھل ہر گرے گلزار نواں

پُھل چیٹھغا گوں سَنبر انت
دڑداں گوں پُھل پُھلبار باں

پُھل بنت پیافیں کچہاں
ساڑت سا و سیرآفیں تڑاں

دستاں گوں پُھل آفگیر بنت
گوں دست و دلانی خدمتاں

پُھل چو داں پُھلان ءِ رسنت
گُڈا پُھل کھن انت سونیں براں

پُھل بتیشلاں بازار کھن انت
پُھل پُھلچپناں مخمار کھناں

پُھل عطراں عطار کھن انت
پُھل پُھل گُڈاں سینگھار کھناں

پُھل نو بہاراں پُھل ءِ بنت
پُھلاں بھنور لئیو ءِ کھناں

پُھل بلبلاں واساں دینتت
پُھل کرگزاں گالھی نواں

پُھل لعل و ہیرایاں تُرانت
بُڑیوں سراں پُھل بہر باں

پُھل مول و تولوں گران بنت
مندوست پُھل اڑزاں نیاں

پُھل گوں دل ء حوناں رُذانت
لوٹھنت من جنغرا جاہ بُناں

چھو کہ جنغرا جاہ کُشیش
وِشبو ہماں وِیرداں رواں

او مرضِ لا دوا تہر کھن سکون ء گوں مرغادے
 منی اے جسدِ بے وساء، قبرِ داں رَوَغا دے
 عزیز و اقاربِ ئے، نام ء وصیت نے منی ہنچی
 یمنے بے وفا ناما، دو کلمات بس پڑھغادے
 تھ وٹ ہنچی نیٹے گند، تھرا دومی ء شششاہ
 ہماہی پلوا نیک خواہشی ٹھوکے کھنغادے
 تھرا من سینغا داشتہ او دژد سینغ پُروشے شے
 مروشی تھ ہے آتش فشانارا بھرغا دے
 نواں تڑسے کہ کوھ پُرشہ تہ، دوارا^(۱) بازبی نقصان
 ہے سنگاں وٹی سغرسرا منیا رِشغادے
 اُمید و آسرا وخت نی شُشہ، مغرب تہار بیثہ
 تہار نیا مغا دوڑہ^(۲) درغا سوہڑغا^(۳) دے
 مناں گندگونِ ہنچی نے، کہ دوائے شک تھرا بوشتی
 شباب شوق شہ زہر گالاں، بس دوٹھوک بہ اشکنغادے

بیانِ عشقِ بندی نے نہ بوڑھاں باز نہ پڑھاں من
 اے در بندیں (۴) شہ چھماں قطرہ نے گرم این رشغادے
 اگر چھونا مناں کُشتے تہ دوریں لاش (۵) داٹ چھڑکاں
 اے کوفغ کاندھی آں تڑسین نہ، گور (۶) برغا دے
 مناں بیار انت قبر ایر کھن انت جھٹے درا تھنو جگ
 اے جسدِ خاکی ء لحدِ گولِ مٹی ء ملغا دے
 مروشی دَف گُشتو مندوست تھرا سوالیں اے دُرْدِ عشق
 پھذی مرداں ہے کرب و بلا قِصَو پڑھغادے

۱۔ دوار۔ نزدیکی علاقہ۔ ۲۔ دوڑہ۔ دوزخ۔ ۳۔ سوہڑغ۔ کھشغ۔ ۴۔ در بندیں۔ دف بستغیں۔
 ۵۔ لاش۔ میت۔ ۶۔ گور۔ قبر۔

دژ منانی شہر نیاما نشتغ ے
 دژ منانی سنگتی ے بیغ ے
 دژس کہ منیں ساز چھیڑانت (۱) بیگہاں
 تھ ہماں راگارا نہہ رنگ دیے (۲)
 سوچئے نہ، چخترآ من کُش
 گوستغ ایں یک روشے نئیں گیرارثئے
 نی گواہی ے نذا تھئی جسم درین
 کہ وختے ے دے منیں بھاگرا تھو آختغ ے
 دژ منی تھیراں مناں دور نخٹ
 تھ ہے ٹھوکاں گوں باز دور کھنئے
 چھو نواں سمجھ اشکنغا نئیں ہماں
 ہوش نیستیں گوش است انت اشکنئے

پھل کہ ہُزبیت و شبوئے کھنت دیرداں
 لیکھوی نیاما مہ گوست انت روش سئے
 لانچٹو جر دیم گُشتے سیاہیں لزا (۳)
 پگہا لتاڑ تو حد درکشتے
 متیں اُمیدانی ہماں شہر سوختہ تھہ
 دانکھرے داں ہنگراں پھونکاں دیئے
 من کہ دست ہو رگی ء اَشْتش لُڑتھاں
 تھہ دے متیں واجھا ہے شہرش رَوئے
 من تہ سئی آل اے دو روشی چانسے
 عزتئے ملتئے مناں دے گوانک جنتے
 آف رَو آفدار نیاما جاہ کھنت
 کلروکھوڑچاں (۴) پُھریئے سر نیئے
 تھو وٹی اگھینغا (۵) پہ بازگُشتہ
 باز گُشتئے دانکھرے داں باز گُشتے
 من دے خوشاں منز لے دراثریں تھہ کھن
 گران ہذیں بئے چھو گوبری (۶) گاماں تشئے

چھو کہ بھایاں بیخ گران (۷) او منیں دوست
گڈ ہے قوما من باری ء کھنئے
منیں تہ بد بونا شہ قوماں لڈ (۸) کُشہ
نی، تھ گُشئے تہ مندوست ناما چھے گُشئے

- ۱۔ چھیرانت۔ پچارکننت۔ ۲۔ راگارا رنگ دینخ۔ غیبت ء راراست کنخ پیدارغ۔ ۳۔ لڈ۔
 جنگل۔ ۴۔ کوڑچ یا کوڑچاٹ۔ ہماں ڈغار کہ سنگ زار بیٹ۔ آہی سرامردم جُزٹ موی۔
 ۵۔ اکھینغ سرخرو کنخ یا بہاگران کنخ۔ ۶۔ گوہر۔ تیزگام۔ ۷۔ باری۔ بازو یا زیندغی۔
 ۸۔ لڈ۔ کوچ۔

تھئی شذئی ء پھذا و ہاو بیثہ حرام
 چھم نخن انت بس، گرے نغاں یدریں
 روش و شف پھولغاں دید دگاں تھرا
 سینغا ساہیں نا کھام دل ترکھ این
 اُف، تھئی یاداں ہمختر پریشاں کُشہ
 دین و دنیا دوئیں مسیں شہ دستا شُشہ
 سوچ دراژ بیثہ شہ پھُجج ء منزلا
 راہ ء رہبر ہنچی نے کہ بھیرے کُشیں
 تھئی غماں سوختہ سینغ زہیر (۱) بیثغاں
 بیا و گند دُر د تھئی آں شہ پھیر بیثغاں
 نئیں مُرتئی آں دنیا یا من نئیں زیندغاں
 دریغاں (۲) اے حالتا شہ، فی ساہ مسیں شذیں
 شف زمستائیں نشتئی آں، گو تہر (۳) سرا

پشتِ پھڑوڑ سرا سڑوڑو گوجرا (۴)
 کلکھے ایریں کہنیں من ننگ سرا
 شہر پہ گوزو (۵) میارا سرا کھندغ ایں
 تھو ہماں دُرشہوار شے (۶) گران بہا
 مول (۷) تھئی تول نیستیں اے شہر تہا
 تھئی خریداریں مندوست دست ہو رگی ء
 جی اُمید سرا دانکھرے زیندغ ایں

۱۔ زہیر۔ بے اندازیں یاد۔ ۲۔ دریغاں۔ کنیزاں۔ ۳۔ گوئہر۔ پالو۔ ۴۔ گوجرا۔ تن برہند۔
 ۵۔ گوزو۔ روبروئی غیبت۔ ۶۔ درشہوار۔ ہما قیمتی مدرک کہ ایوکا بادشاہ خرید کشہ کن انت۔
 ۷۔ مول۔ بہا۔

تھی مہر تہ پیشا نیستہ ہنچی
دل زلینتے گند قہر کھدے

تھی دھیرؤ (۱) چکھا زیندغ ٹاں
نی آں دے وٹی اژ من شہ بھڑتے

من کھاخت و گھڑی ء دیت تھرا
دو ٹھوک تھہ کُٹ و شیں گوں دفا

متیں بیٹ تسلی روح تہا
آں ٹھوک دے اژ من گونڈ داشتے (۲)

تھی دُرد متیں سینغ ترکیناں
پرء انڑزی (۳) آں من لکیناں

من نئیں گوں زوانا ٹھوک کھناں
نواں زپتیں (۴) ٹھوکے اشته شہ پیئے

چھم گرے آں لہیف تھا مہ شفاں
چھونا کہ مگندی کس مناں

بس یک ٹھوکے من ضرور کھناں
منیں آخری روشا تھو بیایئے

اے گرانیں ڈرد رُوخِ ئے نئیں
دل ئے پنجرہ (۵) سختیں بھروخِ ئے نئیں

مندوست دے داہ کھنوخِ ئے نئیں
گراں بار کھڈئے میس زیندغی ئے

۱۔ دھیرؤ۔ دلاسه۔ ۲۔ گونڈ دارغ۔ روک دلیغ۔ ۳۔ انڑزی۔ ارس۔ ۴۔ زپتیں، زہریں گالوار۔

۵۔ پنجرہ۔ قفس۔

پھذا ہنچ آسرا نیستیں دلارا، تھئی شذئی ء گوں
من برا نشتغاں ایکھا، وٹی اے بے وی ء گوں
متیں سنگت نیم شفی ڈردانت، کہ کھاینت شه وھاو جاگین انت
ہماہاں سینغ ء سانباں، من گرے یاں عاجزی ء گوں
من سوچاں سرپریشانیں، شف و روش ناہوار^(۱) انت گل
آں ٹھپاں^(۲) پٹ و تروڑ^(۳) بازیں، اے کھمین دزجھئی ء گوں
نہ گندی یک دے نیئے کس، سرے بازار انڑزی^(۴) یاں
ہے ہور^(۵) گوارغ ایں یدر، نہ جکھئی بس کھذئی ء گوں
نویشہ ساعت^(۶) ساہی اے مرضِ نا علاجِ را
حویلی^(۷) خوش ایں گل دیشو، متیں مندوست مُرتئی ء گوں

۱۔ ناہوار۔ ناہوار۔ ۲۔ ٹپ۔ زخم۔ ۳۔ پٹ و تروڑ۔ بندبوڑ۔ ۴۔ انڑزی۔ ارس۔ ۵۔ ہور۔

برسات۔ ۶۔ ساعت۔ لحظہ۔ منٹ۔ ۷۔ حویلی۔ دوار نزیخیں علاقہ۔

تھرا گیشینت من کھاڈاں شہ، موریں ماہ گوناف (۱)
 اے متیں دلے غیں گواہی، کہ ماہ تاب تے تھو
 درد نیایامہ مزدوم تہ صورتی بازانت
 بے بذل (۲) تھئی ایں صورت، کہ شرّ شباب (۳) تے تھو
 تھرا گیشینت من کھاڈاں شہ، گراناں تھئی گوناف
 تھرا کھیاگوں من لیکھاں، کہ بے حساب تے تھو
 مذی و ہانی و سَمی، بانڑی و گوہر
 ہے رِذا (۴) شہ تھ بڑزا، وٹ لا جواب تے تھو
 تھرا گیشینت من کھاڈاں شہ، او پھل و شبوئیں
 تھہ سرزمی کُشہ معطر، ہماں گلاب تے تھو
 وٹ بوئے بیشغاں چھٹے وچھار، گوں ہے تھئی برش کھندا (۵)

دلا سُکون دیوخ این، ہماں شراب ے تھو
 تھرا گیشینت من کھاڈاں شہ، اوماہ رُوہ موریں (۶)
 کہ ہر وخت وٹی ہلکا مہ درنقاب ے تھو
 تھئی نام حرف بحر فی، مسیں قلب تسبیح این
 مسیں جاہ جنّت ے مندوست، مسیں سرثواب ے تھو

۱۔ ماہ گوناف۔ ماہ ے شکل۔ صورت۔ اوصاف۔ کارکردگی کل یک جسمے ے بنت آہی ے ماہ
 گوناف گُشت۔ ۲۔ بذل۔ بدل۔ عیوضی۔ ۳۔ شَرّ شباب۔ بے عیب این جوانی۔ ۴۔ رِذ۔
 چھہر۔ لڑھی۔ ۵۔ برش کھند۔ مُرک۔ مسکراہٹ۔ ۶۔ مور۔ موریں مُرگ۔

مناں دنیا وئی ہنچی نے، کھیارا حالا دیاں دلئیغا
 تہار چکھا تہار کھپتہ، تہار طوفاں نیم شفئے غا
 دلارا بام رنگ انتظارث، نویثہ پڑدہ شہ رُخ چھراغاں
 جہان وشیں جہان خوشیں، حساب قیامت منیں یک سرے غا
 رِشت سرینا (۱) شہ آس ہنگر، ہماں ڈغارا کہ منہیں (۲) منیں
 نہ رختہ ساڑتیں یہ ترنمپ (۳) چوشیں، کہ ساڑت کھاں آسا ہماں دلے غا
 خبر ہنچی نئیں آں شاہ خوباں، کھذاں بہشتاں من پھل لئیویں
 نشاں ہنچی نئیں، گماں ہنچی نئیں، کھیا شہ پھولا کھناں گلے غا
 عذاب مندوست اے کم نوی انت، نہ متتا گوں نہ تو بہہ ء گوں
 دلارا ہردم قبول ایں کربل، من سر ء نہ زیراں اے سجدہ ئے غا

۱- سرین۔ بڑز۔ ۲- منٹھ۔ درائے چھیار پادیں چھپر۔ ۳- ترنمپ۔ قطرہ۔

تھہ شدغ ے تہ ہر شے متیں اژمن شُشہ
اے خبر نئیں کہ تھئی یاد پچھے زیندغاں

تھسومناں زیندغی ء شموشتش دلا
متیں تہ گور (۱) و کفن دے تھرا یاد کھاں

عرض و اُمید ہر دو پھذا کھپتخ انت
ظلم زورا ہماں حد (۲) لاگھو کُشہ

دژمنے کہ کُشی چادرے چکھ داث
تھ تہ برہنغ (۳) کُشہ جاں شہ متیں کہنغاں

سوچٹھو سمجٹھو شوق ء وش مرگ (۴) کُشے
وٹ شٹھوشوق ے خوشی کُشے گوں دژمناں

حون گُلگُل (۵) کٹو میس کہ پٹھ داشہ تھ
 چہم اچانک پہ تھی گندغا گھلشغاں
 تھی گھذغیں تھراپکیں گیریں وٹی
 منیں زواں تھی میارا پہ وستا زیں (۶)

تھو مناں ہئے (۷) نہ خئے کہ مٹ تھی نیاں
 پھرتہ من ہئے کٹو برہنغ ایں پاگلاں

جر جانا مناں بنت موانت فرق نئیں
 تھو وٹار سُہراں (۸) سینگار دوستاں گوں جُر

دل منی بے رضا آشتہ مندوست نئیں
 جان چکھا تڑے گاہ (۹) و ننگار (۱۰) بہاں

۱۔ گور۔ قیر۔ ۲۔ حد۔ حدود۔ ۳۔ برہنغ۔ کھین در۔ ۴۔ وش مرگ۔ دستاں گوں مال بھیرا
 تلبیر دینغ گڑدن بُرغ۔ ۵۔ گُلگُل۔ گلولی۔ ۶۔ وستا۔ پوہ بیغ۔ ۷۔ ہئے کھنغ۔ گرے نغاواریء
 دانہہ کھنغ۔ ۸۔ سُہر۔ تھنگو۔ سُہریں جر۔ گڈ۔ ۹۔ گاہ۔ دھموٹغ۔ ملونغ۔ ۱۰۔ ننگار۔ ہل۔

مروشی تھئی ہلکا گلیں مچاں جیڈی (۱)

سرا سُنبلان (۲) تھئی ء مانار غا یاں

زمیں چیترا (۳) ہوراں، کُشہ سبز و سہنڑا

تھئی لیسانی بونا، گواٹ آرغا یاں

تھئی سرشاذبانی، تھرفوخ (۴) ایں گوں پُھلاں

منی گل دے پھرتہ کونمانڑشتی (۵) ایں

تھئی برش کھند ء (۶) وش زیب آبِ حیاتیں

گھری دم گھری ء من گیر آرغا یاں

پہ کسے ء تھئی ہر نظر آب کوثر

پہ کسے ء تھئی ہر نظر تیر و خنجر

ہماں نظر ٹھپانی ناسور ہندا
ہماں نظر کوثر تھئی بوذارغا (۷) یاں

یہ میوہ ء پکھہ ہماں وش براں (۸) گوں

چھنوخانی (۹) بختا، وروخ خبر نئیں

اے تقدیر تختی ء کاتب گو قلم ء

نصیوانی نامہ ء گوں سینگھارغا یاں

سرے چکھا تھنیا ہماں تاہی نوذ (۱۰)

شہ گوارانت سمینا (۱۱) ہماں برکتانی

من مندوست ہے درشک پھل سبزی ء پہ

دلی حون ترنمپاں (۱۲) گوں سرگوار (۱۳) غایاں

۱۔ گلےں جیڈی۔ پھلانی وا جھیں دوست۔ ۲۔ سنبیل۔ وشوہ ایں دار۔ ۳۔ چیتہ۔ بکرمی کلینڈرے
سال سری ماہ تقریباً مارچ ماہ پانزدہء شروع بیٹ۔ ۴۔ تھر فوخ۔ چمکد از زیہدار۔ ۵۔ کونماڑغ۔
مُرجھائیخ۔ ۶۔ برش کھند۔ مسکراہٹ۔ ۷۔ بوذارغ۔ بے ہوشی ء شہ ہوش آخ۔ ۸۔ بر۔ ثمر۔ ۹۔
چھنوخ۔ میلوخ۔ ۱۰۔ تاہی نوذ۔ آقبندیں نوذ۔ ۱۱۔ سمین۔ فضا یے ہماں حد کہ جڑ جکھنت۔
گوارانت۔ ۱۲۔ ترنمپ۔ قطرہ۔ ۱۳۔ سرگوار۔ سغرسرا گوارغ۔ رخ۔

حجاب ء دئے مخن اوڈھر ہے شارِ (۱) زرم (۲) شاننا

تھئی سیم ءے (۳) برزیارت بی تہ ساڑت بی دل گوں متیں جانا

عشاقی ڈرد اہنجائیں شفا و ہاوا شہ جاگین انت

من کھلاں ترپڑاں (۴) گرے یاں رواں من بر و بیوانا (۵)

گرنے من دلا ماناختہ، تھئی ماہیں جبینا شہ

قسم رب ءے جغرسٹکہ، نی گذران (۶) بیشہ گرے یانا

شہاب و ثاقب ءے غا ڈرد، دل چکھا رشت گرم ایں

من بسم اللہ کھناں ہندء، دیانش نیام ایمانا

منی دل لٹھغ ایں مندوست، تھہ پڑدہ ءے تھلے دیر کھن

شہ کم گوئیں ہے رکھاں، ٹھو کے کھن تھہ کھندانا

۱- شار- شال- ۲- زرم شاں- ہماں جز کہ پہناذا زرگون داشئی ء بنت- ۳- سیم- گیوار- سینکر- ۴- ترپڑ-

اوپھنڑ- ۵- بیوان- بیابان- ۶- گزران- گزرا-

من کھتی غماں، غم میں غماں، سالاں دا گپتو سنگتوں
نئیں من مراں نئیں غم مرانت، ہر دو ہمنگا زیندغوں

شیرین لبے حجر فراق دور بیخ انت ڈرد کھن انت
جانا مہ چھونا جاہ کھٹنیش، گینشت نی ہنچ سر نووں

رستہ من نیام سینغا گوں کٹھغاں شجر عشاق (۱)
ماگوں غماں آں زہر بر، وش نوش کٹو دست و گوتروں

ڈردا دلا دورہ کٹہ اش دور ہا دراز بیخ انت
درازا جانے جوڑیں (۲) گل، گل نئیں کہ تھان روشامروں

جوڑینتہ تقدیر کاتبا، گوں انڑزی یاں زیند (۳) گزر
من بے وساں غم بے وس انت، مندوست ہر دو بے وسوں

من وئی سینغ غم و دڑدا شه تھئی ء پُر کھذا
 توشغ (۱) ءے من زڑتہ چوشیں، بازاں منیں دا زیندغا
 ہند ءے داٹوں جان نیاما، من دلی توخاں (۲) کھذاں
 ننیں رِشنت، ننیں گار بنت، ننیں کہ کھمیں بنت پھذا
 تھئی ہے دست دادن ءے من سد برا شکر کھناں
 دیشہ من لا تقنطو من رحمت اللہ، تھئی دُروشا
 ہر کہ تکلیف اشتہ کھاینت، جان منیں دور نوی
 دل گشی یدر من بیناں، دُرد مہمان تھئی گرا
 دے تھہ وزنا گران کھن، مندوست بسم اللہ کھناں
 بے اُمیدیں من گداگر، حاضران تھئی محفلا

تھہ نَحْشَہ واژہی منیں، دا اول و آخرا
 من وٹی جوگا (۱) بہشتی ء رَوغاں منزلا
 من سغر دستا کتو گوتڑتہ دلی حیلے کشہ
 منیں اُمیدانی جنازہ پورشہ تو نیم شفا
 تھہ دلا گونشہ کہ منیں ظلم گشتی کس پوہ نوی
 ٹھوک ہے نی بیشہ برہنغ (۲)، ڈاہ دا ڈیہاں (۳) ششا
 من دفا گوں ہئے نہ حُشہ کہ نام تھئی لیغار (۴) بی
 آس دروازغ دفا دست داٹو نشتاں ایوکھا
 نی، ہر گرے مندوست ناما مڑدماں را نفرت ایں
 بینگ و تولغ جُزغاں بے واژہیں ڈھونڈ سرا

۱۔ جوگ۔ کارے آخری پہر۔ ۲۔ برہنغ۔ برہنہ۔ ۳۔ ڈاہ۔ حالداری۔ ۴۔ ڈیہہ۔ علاقہ۔ ۵۔ لیغار۔

گشاں من چھے، گُشغ حقاٰ مناں نے
 پہ تھئی ناما دف ئے نیاما زواں نے
 من ڈرد لکینتغ انت معلوم موی یے
 چھے کہ تھئی دلا پر متیں غماں نے
 من گرے یاں اوڈھرا ڈرداں گوں ایکھا
 دلا تھئی دھیرَوے (۱) وہم و گماں نے
 من ستییاں دست تھئی ڈوہاں شہ پاک انت
 منی بے سیشیں (۲) بہر تھئی دامناں نے
 ہے سوچاں کہ متیں موت دیر ترے بی
 چھے کہ تھئی غم منی کفن تھلاں نے
 پھدی شہ پیشغاں (۳) مندوست این دست کش
 تھئی نام شاعری این تی بیاں نے

ہے بھیرا نصیوا متیں، شفی انڑزی آں گرے یانا
 نہ خطے کھئے نہ تئی فونے، متیں چھم چھاری آں گرے یانا
 شراب کوٹرا وشٹ نگاہ تھئی ناز و اندازے
 ہماں یک وش نظر بیٹہ سبب متیں دڑد درازافے
 رغ و ہڈ گوژد و پوست سند بند اے کل ٹھپی (۱) آں گرے یانا
 غضب تھئی انتظارے پہروپہر پھریں عذابینغ انت
 ہماں دڑد قہراں عشاقی شہ حدابے حسابے انت
 دریائے پُرشہ اش چھماں، لڑیں چھولی (۲) آں گرے یانا
 دلاگرم ایں چڑنگ روخ انت، شہ ٹھپاں درکھف انت دُوہو
 دفا داہ نہ خنناں من کہ ٹھوکاں بہر کھن انت ٹوہو
 وٹ گرے یاں وٹی حالا شہ چھم ناسی یاں گرے یانا
 زمانہ لذت و خوشی نی اثرمن گلاں پہنازی
 شف گونڈوہاوی (۳) گیرت دستاے باڑت مندوست دیرنیازی
 گوں ارماناں سذیں چوشیں اے شف روش بیناں گرے یانا

۱۔ ٹھپی۔ زخمی۔ ۲۔ لڑیں چھولی۔ لڑدیں آف لوڈا۔ ۳۔ گونڈوہاوی۔ اوجاگخ۔ وھاوینانغ۔

متیں عیب اگھاڑائیں (۱) دیشو، دلدوستا اژماں شہ زہر کُشہ
 یک درشکے سُہریں لعل و برث، یکباروی اژماں شہ بہر کُشہ
 من جھولے انڑزی یے زُرتو نذرانہ دیما پیش داشتہ
 بے ڈردا دیرگوں تیلاکھاں (۲) اُمید متیں سستو قہر کُشہ
 متیں دل اُمید دفن کُشو وٹ ارمانانی خون کُشتی
 روشے تہ گشتی من بے ڈوباں اے شاہد کُلیں من شہر کُشہ
 متیں موت ملا تک ہر بیگاہ، کھنیت گُرمں گرے نی گُردی رَوٹ
 نئیں مرغ اجازت داٹ ہماں من اڈی (۳) ء سر ایر کُشہ
 من گوشتہ کہ آسا سوچ تھہ دے، لذ سٹکہ پُھرائی (۴) دُوہو ایں
 گوشتہ کہ من دیغاں زِیٹ (۵) کُھڈیں مندوست دوسال من دیر کُشہ

۱۔ اگھاڑا۔ کھیندر۔ برہنہ۔ ۲۔ تیلاک۔ دھکو۔ ۳۔ اڈی۔ ہڈ گڈیں۔ ۴۔ پُھر۔ پُر۔ آسے
 ہیڑتیں ہنگر۔ کیری۔ ۵۔ زِیٹ۔ جلدی۔

من کھنغاں عشق اعلانا، نرالہ بیٹو میدانا
ہماں زیبا پرستاراں، کہ سُنہڑائیں شہ استاراں
ہماں محبوب سینگاراں، کہ جاہ گپتہ من ایمانا
کُٹھوں اعلان سرعاما، گرانی ظاہری ناما
ہے متیں عشق انجاما، چڑاں سُولی ء کھندانا
گنوںی گوانگ و گفتاریں سر بازار اقراریں
سراسر تروٹ (۱) واپاریں، متیں جھگری (۲) ایں مہ بیوانا (۳)
ہے دنیا اکیلائیں، ملنگانی اے میلائیں
سغر دستیں دفا ہائیں، ہزنب (۴) مندوست نئیں جانا

۱- تروٹ- نقصان- ۲- جھگری- دارو لکنتے چھیار پازیں مُٹہہ- ۳- بیوان- بیوانان- ۴- ہزنب-
توس- خطرہ۔

برباد زیندگی میں، تھاوان میں پورہیا
 شُشغاں گوں ہورگیں دستاں (۱) جھگڑی جٹوں درا
 چھم داشتغاں، توں گوڑتہ، روشے من ساڑت کھناں
 طوفان سرا من کھپتہ، نئیشتتی پھذا ذرا
 گرم گواٹ تیز ۽ چھونا، مٹھ سرا بھرتتی
 نیستیں دے پہ ساء (۲) سر، کہ اوڈھر کھناں سرا
 پھلیں جوانی ۽ درشک، بے بُوو بے بریں
 نئیں موسے ۽ سبز بیٹ، نئیں وش ۽ کھنت برا
 شرطے جٹوں گوں بختا، تھیر (۳) بیشہ متیں پھدی
 مندوست اُمید دامن دستا شہ دیر شذا

۱۔ ہورگیں دست۔ خالی دست۔ ۲۔ ساء ساء۔ ۳۔ تھیر۔ پکھ۔ کنڑا۔

تھئی دڑد انڑزی انت متیں، کھایت شہ سینغا
 تھئی نام حرفاں لکھاں، گرے یاں پڑھاں شفا
 اُمید جھگڑی نیاما دھ سال کٹوں سُجود
 آختہ تہار طوفان تنیشستی ہنچی پھذا
 دست واہرا پہ نیستیں، بیزاراں قوم وہر کس
 کھندک ہزار بی انت، ہر وخت متیں سرا
 ہروخت بد نصیبی لڈ (۱) گونیں گڑدنا
 دیم پہ لڈانیں (۲) یڈر، نئیں منزل ے سما
 من ناحق ایں میارا، مندوست کھیار دیاں
 ایشیں نصیب بازی، گرے یاں من قسمتا

زی بیگہی لاڑو کٹھوں، منٹے متیں جُوانی ء گوزی
 دیشو مناں داتے حجاب، نواں گرے (۱) گری لگڑی
 تھی نفرتا من سئی ء تاں تنگ این دلا نیشہ مناں
 مجبور بیشو آختغاں، جُوانیں نہ خُٹے واڑہی
 تھہ خوش نظار و لعل و پُھل، تھو بے بہا و بے بدل
 من کہنکار (۲) کوجھا شکل، شکرین خبر کھپتے منی
 من گستاخ گنوخی گرتغاں، جُوانیں کہ پشت داتے مناں
 گون کھپتے بڑزیں سراں، تھی شان بلندیں شیبہکی (۳)
 نندے کہ چومنے بے وساں، تھی دوست تھرا آہو (۴) کھناں
 جیڈی تھرا میار دیاں، تھی شاہ شانیں نام لیغار بی
 گلا تھرا نے ماہ لقا، ایشیں نصیو فیصلہ
 مندوست رزیں (۵) شہ عقلا، کہ اثر و ث شہ بڑزادست جشتی

۱۔ گر۔ جلدے بیماری۔ ۲۔ کہنکار۔ بے کار۔ ۳۔ شیبہک، سردار رند۔ ۴۔ آہو۔ میار دار

ہماں دُرحدیث^(۱) ءَ نِ پیغام نیا انت

نلی سُختغیناں منی دل نہ لوٹھی

درا دیر نندی کھاں پڑدہ و دیمہ

بٹطر سُختغیناں منی دل نہ لوٹھی

دے دیر نوی چاڑدہ ماہ جُڑا شہ

کہ میوہ دلے روشنی ءَ گوں وش بنت

میں پُشتی ءَ توخ ءَ نذا بام رنگا

اے شف^(۲) کھڑتغیناں منی دل نہ لوٹھی

ہماں ہٹ و بازارے ءَ بہبہانی^(۳)

کہ سُمرک سُمرک بیثنت مئے مستی یانی

وٹی دست بخت انت دف شیشغانی
کھر (۴) کھپتغیناں منی دل نہ لوٹھی

ہماں روش استار مُڑاں بیٹہ جانی
کہ بغلگیر بیٹ دامنا روشنائی

دلا مان کھانت انت ساڑتیں ہوائی
نی چھلنڈ (۵) دڑتغیناں منی دل نہ لوٹھی

ہماں شاہ زادی شماں شاہی تختا
نزیرے یگامے نیئے پرمیں بختا

ہے بھیرا مندوست گزاراں من وختا
تھغرود (۶) وپتغیناں منی دل نہ لوٹھی

۱۔ درحدیث۔ گوہرگال۔ ۲۔ شف کھرتغ۔ شفالودھتغ ایں۔ ۳۔ بہبہ۔ جگ۔ مگ۔ ۴۔ کھر کھپتغ۔
مردار مشکوش۔ ۵۔ چھلنڈ۔ دامن۔ ۶۔ تھغرود وپتغ۔ ڈنار کھپتغ۔

غم گوں آختو زیندغی ء سنگت انت
 پہر و پہرا بازبنت، کھمیں نوانت
 من ہماہاں سانبغایاں سینغا
 مردماں شہ اوڈہریں ٹھپاں (۱) کھن انت
 سینغ نیاما غماں بُنجاہ (۲) کُشہ
 کس نہ پُرسی تھئی جوے (۳) ارمان شنت
 خوش و و ہشی ء تہ ہر کس سنگت ایں
 دوست ہماہی نام ایں جووراں (۴) بہر کھن انت
 مردماں تی (۵) یاں کُشیں ارمان نے اث
 تھئی ہے ٹھنوک باز مندوست دور کھن (۶) انت

۱۔ ٹھپ۔ زخم۔ ۲۔ بُنجاہ۔ بندغ جاہ۔ ۳۔ جو۔ جویں دان۔ ذار۔ ۴۔ جوور۔ زہر۔ ۵۔ تی۔ ۶۔ دور کھنغ۔ آزاری کھنغ۔

دیر نواں نندے ، گورخ این گڑدیں شہپری
 بیا تھرا گنداں او دلی گلیں سُومری
 داٹ و گپتے بیا شکھلیں مہرانی کھنوں
 دامن ء یاہند بنت تہ پیئے روح ئے باوری (۱)
 دژمنان متیں و تھئی جدائی ئے سوچشہ
 دراژ کھن دستاں تہ ہماں منحوسی بُھری
 ریشمیں دیماش، واس گری (۲) نُر کے دئے مناں
 اندری ساڑت بیٹ، دل کھاں خوشی ء سنبری
 تھئی رنج (۳) این رکھاں پہ منی شہپر تھنسوانت
 ٹھن ہماں گاربیٹ و اندری باغوان اُسری (۴)

سُوہڑ (۵) و کھٹ (۶) دامنا سوڑھو بی مناں
 پہ ساھ ڈیکھوئے ٹیک بنت دست تھئی مرمی
 پُرخماراں گوں کجلاں بیرو کھن تھہ گند
 وش نگاہا گوں دل منی ساٹت بیٹ سنبری
 چھاڑدہ نی ماہا بیار گوں ریشاں ٹیک کھنوں
 سذ مراد بنت گوں بھاکرا جینگ آہری
 گوہریں گالاں گوں دفا مہرادئے مناں
 شاذہی شاذکامے کھناں مندوست معتبری

۱۔ باور۔ بھروسہ۔ ۲۔ واس گری۔ وشبوئے حواس گری۔ ۳۔ رختغ ایں۔ رنگ دانغ ایں۔
 ۴۔ اُسرغ۔ سبزتاغ بیغ۔ بھڑ بیغ۔ ۵۔ سُوہڑغ۔ مان دلغ۔ ۶۔ کھٹ۔ تخت۔ ۷۔ ڈیکھو۔
 ٹیک دار۔

تھرا رحم نیاختہ متیں مظلومی ء شہ
 من اشته ہے ٹھنوکھ کہ گرمن بیا بند
 من ڈرداں گول گرے یاں، وراں جبوراں (۱) دستا
 نختناں سولا کہ متیں پلوا (۲) گند
 تھہ خون شریخاں شہ نیٹے شہ متییاں
 کہ پھر من تھرا کھمیں احساس بیاختیں
 تھہ متیں اختریں ڈرد و ویلاں شہ نتیئہ
 نی چوش نہ شاں سرین جڑا مناں بند
 منی دل کہ درکھی (۳) دے، ہند سینغ ایں نی
 اے پہلی (۴) کہ ٹھنگ بنت، دے جاھ ڈوبریں نی
 اے چھمانی انڑزی اغ ء لوڑھاں کوہاں
 دے کلاں وٹی سینغارا دیاں ہند

شہ داباں منی آں جبل درٹھاں جہلا
 داں گوڑتہ سواں نواں موت مہلا
 سرا ہر رنگا آختہ زیراں من کلا
 پھذا سداں (۵) رستر (۶) کھن انت ہڈاں سند سند
 من گنداں تھرا نفرتا شہ نفع بیٹ
 تھہ سیٹ (۷) نئے کھنئے گوڑتہ مالے جمع بیٹ
 من دل چکشو بستہ سنگاں گوں مندوست
 نہ بُن جاہ (۸) لڑزی نہ تُرٹی (۹) ہے تھند (۱۰)

۱۔ جنور۔ زہر۔ ۲۔ پلو۔ دامن۔ ۳۔ دلء درکھ۔ دلء ہلاچ۔ ۴۔ پہلی۔ پسلی۔ ۵۔ سداں۔
 سدبار۔ ۶۔ رستر۔ گوڑدواریں جھنگلی جانور۔ ۷۔ سیٹ۔ نفع۔ ۸۔ بُن جاہ۔ بندغ جاہ۔ ۹۔
 تُرٹغ۔ سذغ۔ ۱۰۔ تھند۔ مال بندوالہ ریز۔

سوچِ حالاً دئے بولے کہ پونزا گشتے
 بول چکی (۱) دفا یا من چُگاں دفا
 سئے لڑھیں (۲) درم و ہارانت تھرا گڑدنا
 ڈس کہ درم (۳) بنت گرا، یامتیں دست تھئی گرا
 جان سُہراں گوں چھونا کہ سینگھارشتے
 نیستیں خالی ایں عَضْبَا صفا ستہئے
 بارغ ایں سرین زَناری (۴) پیچاں گشتے
 ڈس گوں زَنارا سرین بی یامتیں بھاگرا
 دیم دامن پیافیں (۵) پلوہ اڑیں
 پھونز و گوشانی نیاما دو ول ڈانوٹریں (۶)
 تیچ و ول وکڑاں دیم گل اوڈھریں

ڈس پلوہ چھلی یا من گراں چکغا
 جیغ پُشار تعویذ (۷) نہہ چھیرانت
 آنکہ آزمانا چیتری نہ گوڑتیں جُڑانت
 جیغ و جاڑیں گرانی سرا ایرشت
 یا تھہ تعویذاں ٹیک کھن یا متیں سینغا
 جان ہر دواز دہیں بندشہ پُھیرانت کہاں (۸)
 عضوہ ہو رگیں ہنچی نے کہ من لئیو کھناں
 پڑتہ شوقیں من مندوست پریشان باں
 نند و کھن فیصلہ یا تھہ روح تہا

۱۔ چُکغ۔ چُومہ۔ ۲۔ سئے لڑھ۔ سئے براز۔ ۳۔ درم۔ چاندی ایس زڑکنڈھی۔ ۴۔ زنا۔ تھنگویں
 سرین تیچ۔ ۵۔ پیاف۔ آب گیری میدان کہ اوذا ہر سبزغ و پُھل ہر موسما بنت۔ ۶۔ ڈانوڑ۔ پلوہ سئے
 بارغ ایس زمزیل (پھٹ بند)۔ ۷۔ تعویذ۔ چاندی یا تھنگو چھیرانی کنڈی۔ ۸۔ گہ۔ سہٹ۔

دلی داغاں پہ نی سیجاں (۱) مہ تافیں
 کہ پیشا سُختہ دل واغاں نداری
 نواں دستا جنّے، دست سُششاں تے
 جھتے دست ہنگرانی ہوُر گواری
 درا جک دُکھغ ایں پُھوکاں نواں دے
 کہ تپتو گرمی ء شہ دیغ ایں چڑنگاں
 تھہ یدر شوغنی ٹھونکاں گوں سوختہ
 نی نژی میا دراجک دیرواری
 تھہ تیلی ءے جنو سُشغ ءے پہ دگا
 نہ ہُختے خیال کہ ہلکے سُشغ ایں
 سرے آزمان نی گپتہ چڑنگاں
 پھذا ساڑتیں ہنچی نے جک (۳) و ٹاری (۴)

ہے دزکار تھی پیشی وٹی این
 کہ دانتے ایٹی توپ دفا دل
 تھہ اغدے بٹنڑا گڑد و نواں جن
 کہ ترکی ڈیہہ (۵) بی دُھوناں اندھاری
 کُشغی این تھرا مندوست بگٹی
 تہ زحم ء زیر و یک روشے ء بہائیں
 کواوی (۶) پکھغ این دل ٹھپ و ٹھنگیں
 پچھے ٹھپاں کھنٹے بازغ (۷) ہواری (۸)

۱۔ سح۔ سیخ۔ ۲۔ تافینغ۔ گرم کھنغ۔ ۳۔ ٹک۔ ٹکتہ، براوری ڈغار۔ ۴۔ ٹاری۔ کسانیں لانمب
 ۵۔ ڈیہہ۔ علاقہ۔ ۶۔ کواو۔ کواب۔ ۷۔ بازغ۔ دف ظاہر۔ ۸۔ ہواری۔ گواذمالغ۔

دلا دنز و غبارانی جئخ این دام شنت کہنیں
 بزیر بندی تھلے بوختنوں، تھلا من نام شنت کہنیں
 ہماں توخ (۱) تہا سرجموی (۲) ء و پئخ انت و شیں
 ہماں میل (۳) متاہانی (۴) دلی پیغام شنت کہنیں
 نہ تڑسیں نندونیاذانی، سرے گوں عہدواقراراں
 سرے گوں سیخ (۵) سیاہیناں، ہماں انجام شنت کہنیں
 مزائیں حیل و اُمیداں گوں نشنتی یے شاں گرے یانا
 شذی ایں ولھرے سائلے، ہماں بے شام (۶) شنت کہنیں
 مزن کوہے دفا داٹو من بارے داٹخ انت چاکھا
 کہ تنگیں ڈوبرء نیاما آل بے آرام شنت کہنیں
 من ا یکھا سانبشہ انت مندوست، کہ دومی نیامخ ء نیستہ
 پچھے کہ اندری اے کس نہ گندیں مام (۷) شنت کہنیں

۱۔ توخ۔ دامینے نیام تہہ۔ ۲۔ سرجمو۔ سر بستہ۔ ۳۔ میل۔ ڈیرہ۔ ۴۔ متاہ۔ مرگ پچھی۔
 ۵۔ سیخ۔ ماتم۔ ۶۔ شام۔ پرگاہ نغن۔ ۷۔ مام۔ اوڈھر۔ گھ۔

بکھوئے منیں دلی ساہی، بکھو تھئی مہر بازاریں
 بکھو پھولاں تھرا گنداں، بکھو تھئی نیاز و بندھاریں
 ہموذ کہ جزغاں یدر، شذی این دل تھرا پھولی
 خیالاں انتظاریں جان نیاما سخت آزاریں
 دے ء جان دڑداں نیستیں ساہی اندری مرضا
 نشان این تھیر سامہو انت، دل ء کوٹھی نی ڈارڈاریں
 صواحاں من پھخیری گودڑی (۱) زیراں تھرا پھولاں
 شفا اولھا نگایاں اوچھنڑاں (۲) انڑزی (۳) یاں سرگواریں (۴)
 گشی دل سد برا (۵) بیایاں، مگرڈاں یکبرے آشتہ
 عجیب این حالتے نیاما، حیاتی باز بے کاریں
 منی مندوست دل ئے گوانک این، دلا رادے تھہ ولدی ء
 دلی حیل (۶) نواں بھوریں، کہ دل پیشا شہ سنگ ساریں

۱۔ گودڑی۔ پھنڈء لوت۔ ۲۔ اوچھنڑ۔ اوڈھغ ئے ترپڑ۔ ۳۔ انڑزی۔ ارس۔ ۴۔ سرگوار۔

سفر سرار شوخ این ہور۔ ۵۔ برے۔ باروے۔ ۶۔ حیل۔ اُمید۔

تھی ہے درشکایک سدو چھاڑدہ پُھل کھذا
ہر یکے وشبو یدریں وش انت سینغا

زیندغی نیاما آختغ ئے ایکھیں رنگے ء
تھہ ہماں ہندا نشتغ ئے، دومی کس نیا

پُرخماری کیف بیشت تھی محبوب این نظر
نازک این انداز نگاہا دل ساٹت گھذا

سُرک ہے وشیں پیالوئے چھونا وش شنت
کہ زیندغی نیاما، تھن و شذ جانا شہ شُثا

خالق کار خانہ ہے جوڑغ قدرت این
کہ لانمب (۱) عرشانت، میوہ انت دھرتی ئے سرا

سوچٹو دیشو منیں دماغ حیراں بیشتی این
چختریں مندوست عبرت ئے رب ء جوڑثا

ہے بُول شیری تھہ گُلاں بہا کھن
 تھہ ہڑچی کہ لوٹھئے اے گُلاں بہا کھن
 او جوہر فروش جک خریدار آختہ
 نوی پَس و پیش، لعل و پُھلاں بہا کھن
 دلا باز گون انت، پہ دیغا دلیغ ء
 بغیر تک و توراء، اصلاں بہا کھن
 گراکاں (۱) شہ گرانیں ہے سہریں شراں
 بہاری برانی (۲) پصلّاں بہا کھن
 سری بی پہ مندوست ناما گھنش وش
 پھذا گنوچ (۳) و گغدی (۴) گملاں (۵) بہا کھن

۱۔ گراک۔ خریدار۔ ۲۔ بر۔ ثمر۔ ۳۔ گنوچ۔ کچوئیں پُھل گنچہ۔ ۴۔ گغد۔ بازسبز۔ ۵۔ گملاں۔
 گمرسبزتاخ سری جوانی۔

حُذَا يَا شَهْ مِنْ تَهْتَى سِرَا يَكْ لُوْطْهَا
بَهْشْتَهْ ءَ شَهْ پِيشَا تَهْرَا يَكْ لُوْطْهَا

تَهْ وَهَمْ وَ گُمانا درَا کَهْنِ دَلَا شَهْ
مِنْ تَهْتَى دُوسْتَى نَے باورَا يَكْ لُوْطْهَا

مَنَاں جَنَّتْ وَ حُورْ (۱) درکار نِیَسْتِیْنِ
هَے درشک و شِیْنِ بَرَا يَكْ لُوْطْهَا

دِنِیَا نِیْ اَے لَذَّتْ دَلَا وِشْ نَے نِیَا اِنْتِ
اَے سَاوَرْتْ گُوا نِشِ تَهْتَى سَا نَے سِرَا يَكْ لُوْطْهَا

جُزُوْ هُوْرْ وَ گُوارَاں گُوْنِ بُوْتْ ءَ نُوْیْ سَاوَرْتْ
دَے دَلِگَرِیْنِ (۲) بَهَا کَرَا يَكْ لُوْطْهَا

مِنْ مَنْدُوسْتِ پَهْرَاں شَهْ وَهَا وَ کَهْرُ وَ بَاں
حُذَا يَا شَهْ دُعا سَدِ بَرَا يَكْ لُوْطْهَا

بے سوچِ بے سمجھِ بے تھہ بازگشہ بے باوری
مجبوری بے شہ زرتو قلم من لکھشہ بے باوری

دوستی بے دست یکھئے بے منیں تھئی پلوا من درازگشہ
ایشی بذل اولھانگشو تھہ سیکھشہ بے باوری

دل تھئی درونا جکھشہ، پٹھا نہ گرتہ دو قدم
مجبوری منیں بے فاندہ تھہ تکشہ بے باوری

ظلم تہارو گرم این شف آرتو منیں روش ابدیں (۱) گشہ
انصاف اوڈھر درٹھشہ، یک جکھشہ بے باوری

برداشت بندمن دست گشو بے واجبی بھا کرگشہ
دیشوں شہ مندوست تھئی رخ بے من ڈھکشہ بے باوری

میںیں دل پھولی ہماں شہر و دواراں (۱)
 سراوانی (۲) ہماں سہدار تھام این
 ملوکی مہذوی (۳) مور (۴) مجلسانی
 شریف این شوق ئے شئیں یار تھام این

دوئیں دست ڈوبرا ڈراہی پے اڑشنت
 عَشَاقی افضل این جبؤلان جُڑشنت
 دلی بنداں من ساڑتیں برف رختنت
 ہماں ساڑت کوثری سرگوار تھام این

صَبُوَحا سَنیلہاں سیمماں (۵) سر ئے گپت
 دوار میوہاں کلاں بر ئے گپت
 سوادھا مومن و ملخاں (۶) بھر ئے گپت
 ہماں بابرکت این سرکار تھام این

بکھو انت لعل لوڈانی آں وش گام
 بکھو انت افسری اوطاق و انجام
 ہماں نوذگوار نوخیں پُھل و پیغام
 کھتوری (۷) پُرسریں بازار تھام ایں

نی دل شی من ہے شہر گلی ء
 جناں جھگڑی (۸) مے مندوست ایوکھی ء

پخیری فیض زیراں گودڑی (۹) ء
 نفع نی ہپت سریں واپار تھام ایں

۱۔ دوار۔ نزیخیں علاقہ۔ ۲۔ سراوان۔ بڑزدست۔ ۳۔ مہڈو۔ اوصاف۔ ۴۔ مور۔ موریں
 مُرگ۔ ۵۔ سیم۔ چارو۔ ۶۔ بلخ۔ پرشتہ۔ ۷۔ کھتوری۔ خستوری۔ ۸۔ جھگڑی۔ گونڈیں مٹہہ۔
 ۹۔ گودڑی۔ پھنڈءلوت۔

منای دوست دارئے تہ یک نوکریاں
اغ ء دیر دارئے غلام ایں سرے یاں

متیں دل حُسن طالب (۱) متیں چھم حُسن پھولنت
متیں ٹھوک قلم کھنت، دفا بے دے (۲) یاں

اصل زاناں زانکار (۳) نزانکار نہ زان انت
منای عیب بازانت، ڈغار کھپتے یاں

متیں دست و قلم ہردو زوراخاں اژمن
اے وٹ لکھغانت، من بے وسے یاں

منای سوچ نیستیں تھہ وٹ سوچ مندوست
کہ من تھا رنگیں بُختنغ ایں پاگلے یاں

ہر رنگیں ٹھٹھو کے کھنٹے من ہا کھناں
 بیا تھرا پُھلے دیاں تحفہ کھناں
 بیا کھنوں مرشی ما دوستی لکھپڑھا
 تھہ جنی مُہرا تہ من دلجا کھناں
 کھاغذیں سینغ منی تھئی دست قلم
 ہر رنگا لکھئے پڑھاں وھوا کھناں
 او شکر لب یک دے لبریز بی
 گوہراں پُشتی (۱) تھلا (۲) یکجا کھناں
 متیں دلی زاری تھئی یدر بے رُخی
 ڈس ہے دڑداں کھذاں واجھا کھناں
 دل تہ بے بہایا شتو زرتو بھرتے
 نی کھیا گوئر من اے پوستا بہا کھناں

مہیں دلی کہنیں قصوا بشکن
 نوخ کشتے (۱) زی این گوں دنی ٹھوکاں
 دور پیشا شہ دورہ نیاما
 دور کشہ مرشی این پھدی ٹھوکاں

دور کھنوخانی دیرو نیاما
 نشتع نئے نوخیں ڈر فروشے شے
 ڈرد ڈکھان کھولشے دف گوں
 پھسیری این زوریں زہرگری ٹھوکاں

قصہہ نئے کہنیں کہنغاں جُوان اث
 ناحقا نشتو نوخ کٹو شتے نئے
 دل ہماں پیشی دورہ ۽ نیام نئے
 سوختے نئے سالے سری ٹھوکاں

نمب ءے شہ شنزوناں غم ءے میدان
 بچ و ننگاری آں نے اٹ دا کھو
 اعدے ریجاں شہ رتج کٹو اِشتے
 گوں ہے گرم این گوارغی ٹھوکاں

نوخ کٹوں نوخینے اڑا (۲) نوخیں (۳)
 نوخ لکینتے (۴) آنکہ (۵) چو نوخاں

نی تہ مندوست ءے یدریں (۶) نوخ انت
 گوں ہے نوخ این نوخ سری ٹھوکاں

۱۔ نوخ کٹو۔ رژینتو۔ ۲۔ نوخینے اڑا۔ نوخیں جرے توخا۔ ۳۔ نوخیں۔ سینگارثغ این۔ ۴۔ نوخ لکینتے۔ ماہ
 لکینتے۔ آنکہ چھو نوخاں۔ ۵۔ آنکہ چو (وٹی) دلہن بھیرا۔ ۶۔ دیدریں نوخ انت۔ یدریں ڈرڈ نوخ انت۔

محبت گناہیں تہ گونہہ کُشہ من
 بشکیش کھنو بیا ثوابا مناں ڈس
 منی لیکھوا عشق ہر چُنت گناہ نئیں
 حُذا تھو کہ دیشہ تہ جواہا مناں ڈس
 سری عاشق ایں وٹ حُذا عشق نیاما
 کشتی یار پیدا وٹی در جہانا
 تھرا شک و شُبہے کہ ایمان نیاما
 تہ جلدی کھنو آں کتابا مناں ڈس
 اجازت مناں داشہ عشقا وٹی ء
 منیں ہوشا ہے ٹھوک نئیشہ رَزی (۱) ء
 اغہ تھوکہ دیکی جہانا شُشتی ء
 تہ ڈوہ و ثواب حساباں مناں ڈس
 محبت رضائیں رضائےِ الٰہی
 دلا مان کھنیت وٹ پہ حکم حُذائی

اغہ سوہوئے تھو حدیث کہ جائی
 تہ کھول و ہماں بیا و بابا مناں ڈس
 دلا عشق تسپی (۲) ایں ننداں پڑھاں من
 منابا نواں دے کہ پگو کھناں من
 گناہ بی کہ مندوست بغانی نواں من
 قبولیں ہے ڈوہ عذابا مناں ڈس

۱۔ رزیء۔ غلطیء۔ ۲۔ تسپی۔ تسبیح۔

بیشک کہ عشق ظالم این
 عشق کھوان (۱) دو رہیں
 اش گل رُخاں تھیرے بڑاں
 داغ کھن انت دوریں دلاں
 پُھڑزی (۲) پشتت جان رغاں
 دیوانہ بنت دل داغ این
 سینگار و سہت بنت سُومری (۳)
 گردناں کھن انت چیر چا بکی
 گمراہ کھن انت گام آسکی
 باندی کھن انت گال گوہریں
 چھمماں شہ گرم گونڈل (۴) بڑاں
 دل بے وسیں لڑوخ باں
 جانا مہ حرفر (۵) سنبراں
 دم مرگ ہچو سنگت این

عشقِ ھَوْر پہ عاشقاں
 باراں شہِ سدبر گران کھفاں
 جاہ کھن انت جان رغاں
 بنت ہر گھڑی دُرد لاغریں
 لوظے دفا شہِ در کھفی
 اقرار ہماں یک روش بی
 چھمماں تہارے مُڑ چڑی
 سررش باں انڑزی یدریں
 یاداں مہ ہردم دلنشین
 جاں رنج (7) ایں آل ماہ جبیں
 پوپل دف و سہر پھل حسین
 خیالاں مہ خوباں کھندغ ایں
 عشقارا نئیں ٹُرس ہتر
 سبز انت دل تے توخاں اثر
 وشیں لسان پاک ایں امر
 حیلا مہ بامی احمریں (8)

سداں سر جانا حشر
 پیلوش کھن انت گرم و گہر
 عشق لاطمع و بے گزر
 ناراضگی شہ عشقا دَریں
 عشق اجل (۹) تیزیں تمام
 حُسنِ ہزارین انت غلام
 عاشق پہ تعظیم و سلام
 ہر قول و فعلِ محکم ایں
 عاشق ہماں راہِ روانت
 مندوست ہینچ خوشی موانت
 ڈرداں وٹی دیمپان (۱۰) کھن انت
 نیارانت دفا لوظے رذییں (۱۱)

۱۔ کھوان۔ کمان۔ ۲۔ پھرز۔ شورغاگوں پکھن ایں کرپاس۔ ۳۔ سومری۔ اصل یک وختے
 سندھ سراسومریاں۔ حکومت کشہ۔ ہماں سومریانی زالانی یعنی شاہزادی آنی لقب اٹ۔ سومری۔
 ۴۔ گرم گونڈل۔ گرمیں گوڑوایں تھیر۔ ۵۔ حرف۔ جُنُبش۔ لڑزغ۔ ۶۔ ہور۔ گالوار۔ ۷۔ رنغ
 ایں۔ رژیئغ ایں رنگ داٹغ ایں۔ ۸۔ بامی احمدییں۔ بامِ سہریں رنگ۔ ۹۔ اجل۔ ازل یا
 تقدیر۔ ۱۰۔ دیمپان۔ اوڈھر۔ ۱۱۔ رذییں۔ غلطییں۔ بھلنغ ایں۔

گناں دیشہ چھماں منی وھاو شذا
 خبر زیندغی یے نہ کھپتہ پھذا
 بیٹہ تریٹ ناغماں مردے بانگیں
 دیشہ چھماں ہماں دوست ماہ گونفیں (۱)
 بُت بالاڈ شتر صورتا مہ مشر (۲)
 صورتا مہ مشر زیب تن سر بہ سر
 رب اُستادی این غضبہاں عیب نے
 حُسن این ظاہر ہے اوٹ واڑ غیب نے
 جان سینگار شتی نرمغاں نازک این
 چیلک این تھنگواں پٹ پیرا ہنڑیں (۳)
 اے دلی دنگی ے وٹ ماٹ وپشی
 جند دستے ٹی ہلک حکومت وٹی
 نشتو برش کھندغ (۴) ے امسراں سنگتا
 خبر زیندغی یے نہ کھپتہ پھذا

پُھٹ بُنا تِل (۵) شنت اش بزیں زانسراں
 چیر گنداں کھنغے تاں چیتری جڑاں
 پیکی سیاہ مار بھیرا سرے کوفغاں
 گوش بُناں جہل و بڑزاگوں ول وکڑاں
 چوٹھوے نیامی گیواریں (۶) گوں سُنڈراں
 آنکہ درین ء راہپت رنگ بنت بیگہاں (۷)
 دیم چو چاڑدہی ماہا گرڈو ء ثی
 جنتی حور ڈولہ حُسن و رُعب ثی
 چھم خماری گوں سیاہیں سرے کجلااں
 کھنغے شکار آں دلی عاشقاں
 بیٹہ ٹھکا مناں دھک مانیں دلا
 خبر زیندگی یے نہ کھپتہ پھذا
 بڑزیں بالا ذو ڈیل (۸) کوکھری سربلند
 جاں شہ پٹاں نرم سرین بندخ تند
 پھاذ و پئی (۹) جلسکوخ ایں شیشامثل
 دیشنا پیشاں حیراں ہزاریں عقل

لعل و پھلنت رک کھاغذئے غا تھنک
 گوں برش کھندی انت گروخی چمک
 بیش منٹے سَوک گام ہکا درا
 دف بہشت ئے گھلثہ ڈغار سرا
 چھرثہ منیں سغر ہوش و عقل شہ
 عشق کلمہ پڑھتو من سجدہ کُشہ
 وھاو مندوست نیاختہ شموزا پھذا

-
- ۱۔ ماہ گوناف۔ ماہ واجھیں صورت و سیرت۔ ۲۔ مشر۔ مشہور۔ ۳۔ پیرا ہنڑ۔ چولہ۔ قمیض۔
 ۴۔ برش کھند۔ مسکراہٹ۔ ۵۔ ژل۔ لڑنگ۔ ۶۔ گیوار۔ سینکر۔ سیندھ۔ ۷۔ سندر۔ سندور
 ۸۔ ڈیل۔ باڈی و بالا ذئے پہک۔ ۹۔ پنی۔ پھازئے مچ و کھونڈانی نیامی جاہ ء شیری
 دامن۔

اش منیں مُرتی ءَ رندا، کوکھر پھذءَ نہ گوارانت
 کوکھر ضرور گوارانت، منیں چھم پھذءَ نہ گوارانت

اش بندو بُر بس بنت، جُڑ بسنغ ایں غمانی
 پونچھا (۱) رغام زیری، سر گوار پھذءَ نہ گوارانت

گردی سرے نہ زیری، فتے دُرد شورش
 دُرد نخت دُن گاہ (۲) ہنگر پھذءَ نہ گوارانت

تھی نام منیں کتاوانی نیاما مہ شاہدی داث
 سیاہی قلم سُنٹھا (۳) شہ، بنت اکھر پھذءَ نہ گوارانت

من زیرے خاک ءَ مندوست، دُن گاہ روٹ دُن بیٹ
 پھرتہ چھذغ ایں گالانی، گوہر پھذءَ نہ گوارانت

۱۔ پونچھ۔ دُنمب۔ ۲۔ دُن گاہ۔ سینغ۔ دُردانی ہند دیوخ۔ ۳۔ سُنٹھ۔ نوک۔ چہنب۔
 ۴۔ اکھر۔ حرف۔

زیندغی ء نیاختغ ئے تہ جواں گھذے
 بیا و مرشی متیں جنازہ ء تھہ گند
 متیں دف و چھم ہڑدوین انت بستتی ء
 نی تھرا میار نذی انت بیا و بند
 زیندغ ایں دژد سیغ ء وھاو بیغ انت
 کہنغ ئے گند متیں دوین پھاذاں تھہ بند
 بستغ ایں رک مہر سوا لی نی نوانت
 فیصلہ بیشہ ختم ہر راہیں بند
 لاش لا وارث ذن لوٹھی ضرور
 نفرتی پھاذاں موی دیرا گوئزند
 بیا متیں تن شوژی (۱) ء دستاں کھن برا
 پکیں مندوست متیں پشن (۲) بیٹ گور ہند

تھئی نام گراں چھم انڑی ء بنت
 متیں انڑی آل گندوخ دے نے
 تھئی دڑد و غماں گرے آل کہ مراں
 متیں تڈایا (۱) بندوخ دے نے

تھو دست کہ اش من دیر گتھ
 دل ء دنیا متیں گرداں پیشہ
 اے بار من یک ایکھا زڑتہ
 نی منزل ڈس کھنوخ دے نے

من میشل (۲) بھیرا رڑغایاں
 متیں گوژد و رغاں بینگ ورغایاں
 بے دڑد گزیمیاں (۳) گرغایاں
 دم دیر دلاسه دیوخ دے نے

تھئی پھولغا برّاں من رپتاں
جرّ ڈھنگر و داراں گل ڈرتاں
نی جسم ہمنگا برہنہ ایں
پہ اوڈھر ننگا توخ دے نے

تھو گل کُشہ گل بوئے کُشہ
من پھرتہ پہ ھے ھے ہوئے کُشہ
نی مندوست ھے ھے کھنت کہ مری
منیں لاش سراگرے وُخ دے نے

اتڈا-تھغرد-۲-میشل-بے ماٹیں گوترک-۳-گژیم-میار-

گلِ باغ و بدنِ بہاراں مثل
بکھوئے منی روح دوستی اول

تھرا پھولغا انت منی چشم تر
نگاہ نیئے تھئی ہماں رنگ محل

ہے حُسنِ ملکو تہی (۱) اوڈھرا
گوں دراژ پیغا انت اے واغ وصل

وجودا من واندو نوی یک دے
دلی دک دکاں سازاں راگ و ریل
یروشے ملاقات وختا کھن طئے
تہ کھمبین ہتر کھنت ڈرد دھمل (۲)

بہ راہے تو مندوست من نشتغاں
امیدانی ہُشک بیشہ سبزیں پصل

مناں مہر نذا دلیار جانی
منے قربان ہر ٹھٹھو کئیغ بانی

چڑشہ عشق نشہ دیم دیشوں
گنوخی ناگمان جانا من بیشوں
دل تے داٹوں دلی بہرے گرانی

مناں گندی کھنت کھروں (۱) زرکنارا
مڑاں مہ اوڈھر ء کھنت گل نکھارا
ہے ناز سرا من عاشقانی

صبوحاں سنبری ستیلا سر ء کھنت
مناں گندی ٹو پھلا اوڈھر ء کھنت
گشتی کہ تھہ میا، دے من روانی

رژینتو مورنڑی (۲) میل (۳) متاہیں (۴)
 دفا ہر مومنا دوست ستاہیں
 نگاہا شہ اڑ گشتی پھل صورتانی

حجابے توخ دہان انت لب اناری
 مناں گوں شارتیہا (۵) دیر داری
 سُذی ایں شکرہی (۶) خیال کھنانی

مناں گندیث، پشت پھاذ بیث سُبک گام
 نہ حُشتی ہنچ دے اقرار و انجام
 ہے خاموش طبعی صدقہانی

ھور آمورغ (۷) انت چو مثل گونجاں
 بھرتئی دل بیڑٹو زلف لونجاں (۸)
 متیں، دلا زمزیل کھپت انت مافرنی

مناں گندی ترہی شہریں خُماری
 درا پھ دادنا دستاں نداری
 ہے واپار گران کھپتہ دلانی

نشان ایں آزمانا ماہِ خوباں
 منی شعرو بیان ایں شاہِ خوباں
 تھرفوخ (۹) ایں بادلے نیامی نشانی

نگاہاں دیشہ یکروشہ زرم شان (۱۰)
 فکر کھپتہ دلارا سر پریشان
 خبر نئیں نی ہے متیں حالتانی

گُشی دیرا تھہ جک من دیر بیباں
 مناں مہر نذا دے من سیر بیباں
 دف لے نیاراں دلا درخواست دیانی

گلے بر آب و گلاں لئیویں دیدر
 نخت لعل ایں لبان سمین (۱۱) پدھر
 دماکاں (۱۲) دیر شہ واساں (۱۳) گرانی

فقیرانی درے من دستِ خالی
 آں خوباں شاہِ نو مندوستِ سواہی
 اُمید دامن ء تنداں مراں نی

-
- ۱۔ کھرہ ول۔ گمہل۔ ۲۔ مورنڑی۔ ماذغیں موریں مُرگ۔ ۳۔ میل۔ ڈیرہ۔ ۴۔ متاہ۔ پنچھی۔
 ۵۔ شارتہا۔ اشاراگوں۔ ۶۔ شکرہ، بازے یک وڑے۔ ۷۔ آمورغ۔ نفیس ونازک۔ ۸۔ لَوَنج۔
 ول۔ وکڑ۔ ۹۔ تھر فوخ۔ جلسکوخ۔ ۱۰۔ زرم شان۔ ہماں سرکہ پھاذپیئے آنہی سرامردم زراں
 ریش انت۔ ۱۱۔ سمین۔ یک سنہڑائیں مُرگے نام۔ ۱۲۔ دماک۔ وشبوئے دیرواری شہ بوئے
 پنچج۔ ۱۳۔ واس۔ بوئے حواس گرغ۔

اے کاریگرے کمالیں، رنگے کشتی جُدائیں
تھئی جسم نیاما حسن ے یک دولتے جمع نئیں

زعفر، گلاب، گواڑغ کُل موسما گوں سبز بنت
تھئی درشک حُسن و پھلاں ہر وخت بہار رنگ انت
ہنچ جاہ من نتیثہ چوشیں صورت ہے سوائیں

پھلانی سر سوادھا، پوپٹ (۱) بھنور، گنوخ بنت
تھئی دیشنا گوں مردم یک باروی مروخ بنت
تھئی یک جھلک نگاہ ے ہر مومن ے شفا نئیں

تھئی بُت بہشت نیاما جُڑٹہ گوں لک لقا یاں
دستا گوں وٹ حُذایا جوڑینتہ گوں گلا یاں (۲)
و شبو ڈغار و آزمان بہر بیٹاں بے بہائیں

ہر کسے گوڑٹہ آختہ، سائل نہ شُٹہ خالی
زردار، گریب، گُرنغ (۳)، مومن، ملنگ، موالی
مندوست ہے خزانہ، بہر بیٹہ بے رعائیں

شف نئے کھڑوباں تھئی نام لکھاں، من نون نیاما گوں نقطہ ہے ء
من دے گرے یاں قلم دے گرے نی، اے لکھپڑہ بی گوں قطر ہے ء

پہ دڑدے جانا ہمنگا پیڑی^(۱) چو نیام کھانڑو ء سرخہ دائیں
شہ گلیں جسم ء یہ قطرہ نئے بس رشیت نا کھام گوں دور ہے ء

ہماں شہ دڑدا ٹہیٹ عنوان، دے غزل بیٹ دے نظم بیٹ
ردیف زیریاں تہ گاریں قافیہ، وزن تہ براور نوی گہے ء

دلا گوں دڑدا گھذغ ء سنگت، دوئیں اوار انت نی کھڑدنوی انت
من نیام دڑدا جسم شکاریں، گوں تیز دھاریں یک دور ہے ء

غضب بلائے عذاب انڑ، دلا من پیشہ قبول بسمل
قضادے متیں ایں خطادے متیں ایں، من داشتہ اوڈھر گوں پڑدھے ء

نہ قوم میاریں نہ موت تڑسیں، قلم روانیں قلم زوانیں
قلم ایں قاصد قلم ایں کاتب، اے دڑد لکھی گوں زار ہے ء

گشت مردم کہ دڑد رندا، یروشے خوشی ضرور کھایت
مناں دے پیشہ صبر ضرورت، ہماں دم ء کھنیت دیر ہے ء

مناں اے حال نیاما تھو اگر گندے تہ پک گرے یے
ہماں دُرد دما بیایے بھرا بندے تہ پک گرے یے

دلی دُرد ہماں دفتر میں، تھئی ناپیں پڑھ و گندی
دو حرف پہ پڑھغا اغ، درا بندے تہ پک گرے یے

قبر گرے ئی، کفن گرے ئی، میں ڈکھ گرے انت، میں سکھ گرے انت
میں چھوری ایں اے چکھانی بھرا بندے تہ پک گرے یے

اے تھئی عشق چٹنگ روخ انت، جگر سٹکھ میں دل سٹکھ
دے میں سٹکھ ایں لاش سرا بندے تہ پک گرے یے

قسم ایں تھئی سرے مندوست کہ دوڑہ دکھشہ پھر من
تھہ، یک منٹے اے آس پے گرا بندے تہ پک گرے یے

پہ شف گزاری ء یک شفے، ہنچ وسم چوشیں شہرنے
اے نصیب بازی این ہر کسی، متیں نصیب نیاما بہرنے

دستا من کشتی ئے کٹو، ہر راہ روا یا گوانک جثہ
لوح قلم گالاتہ وٹ، گوشتتی تھیٰ ناما کثر^(۱) نے

من خون ہر یک قطرہ ئے جان نہانغ^(۲) بہر گُشہ
اے راہ نامٹ رائیگاں، ہنچ جاہ حق و حشرنے

چھماں را گوشتو گوارغاشہ بس کھنے وختیں قضا
فرضاشہ لانگھو پیشہ نی، اے سُنٹ ء رادے اثرنے

ڈرد دفا من داشہ دست، آل مہر ئے خاموشی لبان
مندوست کھیار ڈوبا دیاں، متیں ہنچ کساگوں زہرنے

کُشہ چھماں خطا، نی لوڑغ ایں دل
مزائیں ظلم جیلا بھوگ ایں دل

زمرستانی شف انت گوں جاگغا گران
غمانی منزله جھاگوڑغ ایں دل

دلی مہر تھوارے لبھغا نئیں
بزیں بندیئے ورقاں تڑوڑغ ایں دل

خیالاں پھولٹو نی منتھغ انت چھم
شٹو برا مہ کھونڈاں کھوڑغ ایں دل

چڑنگانی سرا دونہوآں سیاہیں
ہموذا مٺہے (۱) نی جوڑغ ایں دل

نہ کھنت جابا من پہلی (۲) آں نہ نندی
گوں سُر نمباں (۳) سیدغانی تروڑغ ایں دل

دوئیں چھماں شہ بہائینی دریاہاں
وٹی آرام گکھاں لوڑغ ایں دل

ہمبیدا بشتیں ٹی مندوست جُوان اٹ
جشو سنداہاں شہ نی اُکھوڑغ (۴) دل

۱۔ مٺہ۔ دارو کھانی چھپرہ۔ ۲۔ پہلی۔ پہناذانی ہڈ۔ ۳۔ سُر نمب۔ گھر۔ ناخن۔
۴۔ اُکھوڑغ۔ سنداہاں شہ جدا کھنغ۔

اش زمانہ یا رَوغا لوٹھغاں
تھئی قدامن من مرغا لوٹھغاں

ساہ مُرگارا من گونشتہ او بد نصیب
تھئی شہ دوستی ء من پھرغا لوٹھغاں

دو گنڑو (۱) دانے ورغ تھاوان شنت
من پھدی دگ گرغا لوٹھغاں

سال و سال نہہ ہرش کھارے کہن کھناں
چھاڑدہ وال (۲) یک روش برغا لوٹھغاں

دامنِ روشے نویثہ منیں نصیب
نی پھڈی گور درغا لوٹھغاں

پیالوے یکھئے دے نیاختہ من دفا
نی، سُرکِ دومی تے درغا لوٹھغاں

گوبرا (۳) میدان پیشا تختہ باز
نی پھڈی شرطاً شہ پھرغا لوٹھغاں

باز مندوست نشتغاں وٹی پتھراں (۴)
نی ہے تھغر دَا شہ سُرغا (۵) لوٹھغاں

۱۔ کنڑو۔ دانہ۔ ۲۔ چھاڑدہ وال۔ کفن جر۔ ۳۔ گوبر۔ بازی مار۔ ۴۔ پتھر۔ فاتحہ خوانی جاگہ۔
۵۔ سُرغ۔ کھمیں یک دیم بیخ۔

منیں عشق کتاوا پڑھ، تھئی نام سرا آختہ
 من سینغ نیام جاہا، تھئی عشق کُشو داشته

پھزراں من کھڑو بیناں، آذانِ سری باما
 چھم پھولاں تھرا چھیار کُنڈ، صحوا داں پھدی شاما
 وھاو اژ وٹ زہر دانتو چھماں شہ درا نیاستہ

ہر وخت غم ے انڑزی، تھف تھریز (۱) رَوانت بانا
 اے قلم ہماں حوناں، زیریٹ رو لکھانا
 پیرا من ہے دُردے، سرِ عام دفا نیارتہ

آمورغ (۲) ایں تھئی آہل، گوشاں کہ گناں کھپتہ
 دنیاوی خوشی ء شہ، تعلق من صفا سستہ
 یک زہرے پیالہ ے، تھئی نام گُٹو واڑتہ

تھئی نام ودیفہ (۳) ایں، اے قلم منی دستیں
 ہنچ ڈوہ ثوابانی، مندوست سما نیستیں
 تھئی عشقاتی بھیریں، یک رنگے پیش داشتہ

۱۔ تھف تھریز۔ چھئے چھارو۔ ۲۔ آمورغ۔ نفیس نازک۔ ۳۔ ودیفہ۔ ذکر۔ عبادت۔

من ہماں پھلاں شہ تھرا بڑزا سمجھاں
 کہ صُحب گواشاگوں دیرداں وشبو ء کھناں
 تھہ ہماں باغ پکھع ایں سُہریں وشبرے
 کہ جنّتی غلاناں گوں دستاں آف داٹھاں

منیں دلی گواہی ایں ہے دوستیں دلربا
 کہ درشک ایں تھئی طووی، رُستہ مہ کوہ طور سرا
 تاخ و لانمب ہرچی استاں شہ پھرانٹ برکتا
 باز پاریسٹو دیشخ انت نیکیں دیدھاں

قدرت کارخانہ سری جوانیں شے تھوے
 اے دنیائی شہ دیشخ ایں سہداراں نیے
 حُور و مقصوری شہ دروشماں بالی و بہترے
 تھئی حکم ایکھا جوڑغ نے آختہ شہ لامکاں

بُت بہشتنا شہ جوان ترو زیبداریں حُسن
 جنتِ نئے حَڈے، تھئی سرے سپتاریں مزن
 باغِ فردوس شہ زینت ء چوکھائیں چمن
 روشنی رُخسائے غیں داں ڈیہہ و علقہاں

ہر پھزر لکھیں کھایاں پہ دیم دیشنا
 تھئی ہماں دیدار کھنوخاں را دے مرحبا
 سرمنی مندوستِ نئے ہماں ذات صدقہا
 کہ تھرا نیاستی اے ڈغار بڑزی سرشماں

تھئی دیم نشانا، گُشہ دل نشانا
چڑانت کیف مستیں استی من جانا

نشان تہئے شنت عجب قُدرتی رنگ
ہے قدرتا گوں، قدرت گُشتی دنگ
چھو سیاہیں حرف لکھتئی آں قرآنا

سویشیں (۱) تھئی دیمارا گلے نشان (۲) بر
چھو آیت نشانی کھنت جُملہ ءِ براور
دل و چھم بنت ساٹت نگاہا کھنانا

ہے صورت و حُسنِ نئے رُعبِ نئے لقائی
ہے نیامِ نئے نکتہ من سپتیں حُذائی
نگاہِ داشتہ چھماں، زواں روٹ پڑھانا

من مندوستِ بگٹی دے دیرِ نواں نے
درود و سلاماں پڑھاں دم کھناں نے
سلامت تھہ باشئے مہ دنیا جہانا

ڈرد دور بنت ، دور کھن انت، دل دوریں ڈرداں ہند دے انت
 دوریں دلاں ڈرد سوہو انت، کوہیں دلاں ڈرد نوانت
 ڈرد مول (۱) و تولاشہ گران شنت، سنگاں شہ گران بہایاں مزن
 ڈرد سنجذانی (۲) دیروا شہ، بے قیمتا من زرتع انت
 من اوڈھراں سوزاگرانٹ، گوں لک و سنداں بہائی نوانت
 جکھنت دلانی نیامغا، نادیشغ ایں شرط جن انت
 شرطامہ جفت و تھائے بیٹ، یک پلوا عشق ہاء بیٹ
 دل روگوں ڈردا بہائے بیٹ، بس ڈرد و دل دو سنگت انت
 ڈردا دلارا پھل کشتع انت پھلاں شہ گٹھغ رستع انت
 ہماں گٹھغ دلارا گوستع انت، نی گوستع انت تہ جی گوستع انت
 جسے عجیب ایں ماہرؤ، نئیں اوڈھریں نئیں روبروئے
 نہ خاموش لب، نہ سُخن گوئے، انداز حیرت کندہ انت

مہمان منو ساقی ہماں، دڑد شر بہو (۳) نوش جان مناں
 نوشاں و دڑداں بازکھناں، چھونا کہ بازا شہ بازبنت
 ساقی تہ وشان تے دے انت، وشاں شہ زہر میلشغ انت
 زہر زانت و من زہر نوش کثنت، نی دڑد زہریں اربذانت
 دڑد گھوڑوی (۴) شامال (۵) کھنت، شب خون کھنت تہمال (۶) کھنت
 نئیں پھول کھنت نئیں گال کھنت، کڑک انت و پہلی بھرانٹ
 مندوست گوں دڑداں دست و گوڑ (۷) من دربر دڑد دربر
 کسارا نئیں کسی خبر، چھے بیغ این، چھے بیغ انت

۱۔ مول۔ بہا۔ ۲۔ سنجذ۔ کشینی این کردار و اوصافانی باتک۔ ۳۔ شر بہہ۔ نوشغ تے جی۔
 ۴۔ شر بہہ۔ نوشغ تے۔ ۵۔ گھوڑو۔ گھڑسوار سیاہ۔ ۶۔ شامال۔ شف کاہ۔ ۷۔ تہمال۔ نیست و
 نابود کھنغ۔ ۸۔ دست و گوڑ۔ دست و گریبان۔

دومی بہر

لقاھ

پڑدبا زیر و مہربان بی او ماہ بشاں
 دیرواری ء دامنا پہناذی مخاں
 یک دمے ہٹک (۱) من تھئی دیدارا کھناں
 من وٹی تھئی ایں دلا گونڑتہ آف دیاں
 وھاو اشہ چھماں دیر کٹو اشته تھئی غماں
 یکدمے پہناذ نیانت من ترپڑاں (۲)
 منٹ و میراں گوں سَوک ہنچ بھیرے نواں
 دل وٹی دستانیں کہ من اولوئے (۳) کھناں
 اژمس سکھ بیٹو دیم کشتی تاناہیں (۴) لزاں
 گونشتنانی نئیں پنت و سرمیں پھذ کھپینغاں
 یک ہندا اوشتاٹہ لُٹغا (۵) نئیں اٹکلاں
 یدریں گوانک کھنت گوں سوریں (۶) انڑزی یاں
 دھگو و تیلاکھان واٹت شہرش مردماں
 چھمے وستاڈ (۷) بیٹاں گوں حونیں انڑزی یاں
 لوظ لوظی ء گیرشت ٹھوک بارواں
 سینغ نیاما حرف و حرفی من سانبشاں

تھ ہے پُھل کہ سانبہ پوشاکی تھلاں
 من دے آں روشا شہ پھذا وسانی نیاں
 من دفار گونشتہ او زوان ٹھوکا نی مخاں
 بارغ ایں راہار ڈھنگراں دے و گرنواں
 گھڑد نواں کھن شہ منزل ء سنگت و سوہواں
 نیم شفا مردم وھاو بنت کار و شہ گھڑدہاں (۸)
 من مصلہ ء دونفل لڑزانہ ء پڑھاں
 نی شتو دُنب (۹) ایں دست زُرتوں شہ کھیلغاں
 اش نفع یانی دامنا بے حیل (۱۰) بیشغاں
 آخری وختا دژمن دے کھائنت پتھراں (۱۱)
 اغ کہ تھئی دستابی تہ دوگاما پھاذ بہ کھاں
 یک دنی ٹھوک ء پہ من مندوست زیندغاں
 اغ نیایے دے رب تھرا حنیرو کھنت اماں
 من ہے بھیرا سنگتاں نیٹھا (۱۲) گون کھفاں

۱۔ ہٹک۔ بوشت۔ ۲۔ ترپڑ۔ اوچھنڑ۔ ۳۔ اولو۔ اوڈھر۔ ۴۔ تانہاف۔ بے آب۔ ۵۔ لڑغا۔
 جُزغا۔ ۶۔ سوریں۔ زہریں۔ ۷۔ وستاڈ۔ پوہ۔ زانت۔ ۸۔ کھڑد۔ کشت۔ ۹۔ دُنب۔ آخر۔
 ۱۰۔ بے حیل۔ بے اُمید۔ ۱۱۔ پتھر۔ فاتحہ خوانی جاگہ۔ ۱۲۔ نیٹھا۔ آخر۔

دلا و شیں ہماں دل دوست پر چار
 بہشتی نازک این پھلے منی یار
 صفت ے من کھنانی دروشمانی
 جڑیں بالاذ گلابی این لبانی
 ہزاریں ناز و و شیں کھندغانی
 چھراغ این ماہ دیم این چاڑدہانی
 نظر نازی آں تھیر انت رائیفلانی
 نگوشدارے نشانی آں دیانی
 سوکھیں گورغ این مردم ملوک این
 چشغ این گوہریں دنان تھرفوخ (۱) این
 انیشغ (۲) صحب استارا بلوخ این
 مسکا (۳) جینہر انت ملگور (۴) رشوخ این
 دوئیں چھم رائیفل انت چو دیرجنوخ این
 بزیں بروان کُنڈھی انت بہوخ این
 ہے نازک بہشتی بوجڑی (۵) ے
 بدن (۶) بخمل مثل ماہیں پری ے
 بہار موسم ے یک پھل چھڑی (۷) ے

مدرکھاں لعل و مورتی ءے کنڑی (۸) ءے
 سَوکھیں بُت و سائی گِیرِڑی (۹) ءے
 دفا مہ دُرحدیثے یار بیلی
 انیشخ بگڑیں پُھلے چنپیلی
 دوئیں رک لعلان تی نازک نویلی
 دوئیں دستانی چُوڑی انت بُریلی (۱۰)
 ہزاریں بیٹاں تی صدقہ سہیلی
 عجب اسراراں دوست دروشمانی
 حُسن لاریب (۱۱) عالی حکمتانی
 شہ لکھاں گرانان قیمت گوہرانی (۱۲)
 نوی حاجت پھذا مُروہاذرانی (۱۳)
 سِپتی دُرحدیثے ءے مجلسانی
 من ءے بے وئیں مندوست عاشقانی
 وٹوں باٹ مہربان من خادمانی

۱۔ تھرفوخ۔ چمکدار۔ ۲۔ انیشخ۔ پیشانی۔ ۳۔ مسک۔ پُشت۔ ۴۔ ملگور۔ سہرملشکیں پُھٹ
 ۵۔ بوجڑی۔ کسائیں۔ بلو۔ ۶۔ بدن۔ تن۔ ۷۔ پُھل چھڑی۔ پھلنے گنچہ۔ ۸۔ کنڑی۔ دانڑا۔
 ۹۔ گِیرِڑی۔ شانتل۔ ۱۰۔ بُریلی۔ مدرک جفغ ایں۔ جھل ملائی۔ ۱۱۔ لاریب۔ بے شک و شبہ
 ۱۲۔ گوہرانی۔ گوہریں گالوار۔ ۳۔ مروہاڈر۔ موتی۔

رُستہ کھفوتے کوہ سرا، مہلیج گوں شریریں دروشماں
 رب ء گوں شوقا جوڑشہ، سینگارشی گوں قدرتاں
 عرش پرشتہ آختنغ انت، بازیریں مُراد گوں شاذہاں
 کھٹ و پلنگاں رُستغ ء، مہلیج گرے ماٹ و پشاں
 کاریگری ربا کثہ، وٹ ٹاہنتی گوں حکمتاں
 بالاذا دیرین دروشم این، ہر عَضْبہ کُل شترتاں
 دست مرمے غا نرم شنت، چوپھل و پٹ و ریشماں
 ڈورا کلانی زرد شنت، دیغ این چو ماہ دروشماں
 دیم روش پھلغنا (۱) زردوگرڈ، ایرانی آنکہ تھنگواں
 زیب ء حذائی ایرٹی، ہمبوتیں (۲) چھڑزی گوش بناں
 کھوگی (۳) گوں دراثریں گردنا، چھم ٹیٹھلونی (۴) سہر تاں
 گردیں انیشغ سربرا، دوکندھی (۵) این بروان تاں
 چھوچھلموے (۶) غازور (۷) شنت، زرمشت (۸) چھو بڑانت عَضْبہاں
 چھمانی بڑزی دامنا، ڈندی ء شنت چو کوکھراں
 پیکی بُنا جینہار (۹) شنت، چیتز نہ گوڑتیں جینہراں
 زلف سُنبل بیغاول ول انت، سیاہ مار واجھا ژل تاں
 دستان تھل (۱۰) مل سچویں، چوڑی گوں سونیں کنگڑاں
 ہسے مہ کوچی گردنا، تعوید سہریں چھپراں

پھونزا مہ پھٹی جاہ گرا، چھو پھزر استاریں نشان
 بُول (۱۱) پوپل (۱۲) این جوڑسرا، چھو دیر گروخی سرم کھاں
 سُہریں پلوہ نیامغا، موتی کنڑیار (۱۳) گوں کانجراں (۱۴)
 چیرانی چوٹی تے سرا، چاندی این چیلک و جھومراں
 سیاہیں پُھٹاں را زیب شنت، آنکہ تہار کلکشاں
 مہراپہ وش گال بیٹ گناں، اش پوپلاں پُھل رشاں
 گال گوہراں شہ گران شنت، بہائی (۱۵) نوانت گوں قیمتاں
 مُرُغ (۱۶) دلا بوذارغ (۱۷) تے ٹھوک وشنت چھوبینعاں
 چھم سریمغاں سینگار شنت، تھیر بُسکغے شنت دونلاں
 نشتہ بہشتی بوجڑی (۱۸) سنیداں (۱۹) گوں بڑزیں صاحبواں
 دوستی تے پیغام تے کشتی، بیشہ حذا وٹ مہرباں
 گونشتی او مندوست بگٹی، تھئی یاں من تی کسی نیاں
 مہلیج پرمتیں خاطر، سینگارغ تے سہٹ و گہاں
 جوڑی ہمنگا جُزغ تے، آزاتیں دل شہ وڑتاں

۱-روش پُھل سورج مکھی ۲-ہنبوایں گوش بن۔ کم سینغ این گوش بُن۔ ۳-کھوگ۔ مُرگ
 لاکھا۔ ۴-ٹُپھل۔ ماذغیں آسک۔ ۵-کنڈی۔ ڈوڑا۔ ۶-چھلمو۔ زحم۔ ۷-زور۔ تیز۔ ۸-زرمشنت۔
 چاندی این مُٹھ۔ ۹-جینہار۔ آزمان وڈ غارنیام ہوزر نمپانی منظر۔ ۱۰-تھل مل۔ دتین مدرکھانی ذاتے
 ۱۱-بُول۔ یک سہٹ پھونزاردیمادیکی کھئی۔ سربری رکت سرا ای بیٹ۔ ۱۲-پوپل۔ اصل سپاری نایں
 دور حاضر اسپتہ شمار بیغ این۔ ۱۳-کنڑیار۔ پلوہ تے تھنگویں مدرک۔ ۱۴-کانجرا۔ پلوہ تے مدرکھاں شہ
 دیکی بارغیں سرکہ پھونز ارامان بیٹ۔ ۱۵-بھائی۔ فروخت۔ ۱۶-مُرُغ۔ مُسکر اہٹ۔ ۱۷-بوذارغ۔
 کوماشہ بانہہ بیغ۔ ۱۸-بوجڑی۔ بِلو۔ کسانیں۔ ۱۹-سنید۔ سید۔

آں شرّ نگاہ دروشماں
 دل بستہ گوں زلف ولاں
 ہپت پیچ بیشو اڑتغاں
 نیناں (۱) گوں تھیرانی توآں
 بند (۲) دوازدہیں پیلوشنتغاں
 نشتہ شتو من کوه سراں
 گٹھان و گرگونیں (۳) گراں
 دل کھپتہ من تندو ملاں (۴)
 وختہ وٹی پہ نیمناں (۵)
 ریشی دفا شہ پوپلاں (۶)
 باز گراں سریں مُروہا ذراں (۷)
 گوں سوغنداں ناکھام (۸) رشاں
 توخ اڑاں (۹) چھتے چھار باں
 لکھیں خریدار پھراں
 گوں واکاں دفا وش کھناں

لک و سداں بہائی نواں
 دل داغ ایں حیل کھناں
 روش و شفی جتن جنناں
 نئیں کہنغاں جان کھناں
 ناگائے بنت بردیم رواں
 ننگ خیال نئیں ہنچ دماں
 چھم خیال دارنت بانڈواں (۱۰)
 ہیزاوغ (۱۱) گل خون باں
 چھماں دولاڑائی (۱۲) بہاں
 چو چیتری جڑ و جینہر رشاں
 دراثریں بروتاں چھاب (۱۳) باں
 کہن نمب کھن انت ریش پھٹاں
 خٹاں (۱۴) شہ جہلی دامناں
 مس گڑدن ئے گھارا (۱۵) ٹہاں
 ٹھٹھو کے نہ سولی (۱۶) شہپیری
 سونہیں (۱۷) کس و آں سومری
 شر دروشم ایں درنگ پری
 بڑزیں بہشت بوجڑی

گوں ہمسراں بی سگتی
 سنیل و سواد چہ بیگہی
 پھاز کھنت وشگام لُدغی
 پشتے ڈغار سنہڑاے بی
 چو ٹیٹھلی دیر ترہی
 ہنچ بیروے نژی نوی
 دل دڑیہوے (۱۸) کھنت ڈوبرا
 زیری شتاویں ہل ہلا
 درکھان بُسکی اندرا
 تہر نہ خنت من سینغا
 بینگ نیغ پٹی رغ رغا
 سوچاں صبر ٹھوک کھناں
 عشق کتاوا کھولغاں
 ننداں ودیفہ (۲۰) پڑھاں
 دیکی جہانا جواں کھناں
 گوں مردماں گالی نواں
 دژمن گژیمان (۲۱) گراں
 نندانٹ و کھندانٹ پر وٹاں

دروغ ایں بٹاکان ء گھڑاں
 آں قصہہاں دراث کھناں
 عشق سرا آں داغ باں
 چھو دل نوی ماہ نئے لقا
 گٹھیں گر (۲۲) نئے طوویٰ تی ساء
 چیتری (۲۳) پھزر ہو ہوا
 ڈریں حدیثی وش زوا
 چیناں شہ گرانیں گراں بہا
 نام گراں ٹھوک کھناں
 آں دوست و دشمن سئی باں
 ڈرد دورہا شہ دور باں
 ڈرداں دلا لکینغاں
 اغ دور کہ کھنت دور نواں
 ڈرداں ہماہاں جی کھناں
 کہ شاں پلوا شہ آختغاں
 آختو مناں جاگینغاں
 ننداں شفا گوانکاں جناں
 گوانکاں گوں ڈرد آہلاں (۲۴)

راگ انت دلا را ساز بنت
 دُرد کھن انت دُر باز بنت
 صاحو سرے پھول نیے
 کھمیں نوی انت دُرد دلے
 مندوست مرے یا زیندء بے
 گورا (۲۵) داں اے باریں سرے

- ۱۔ نین۔ چھم۔ ۲۔ بند۔ ہڈانی جوڑ۔ ۳۔ گرگون۔ جھیل۔ ۴۔ تندملاں۔ ماتم کدہ۔ ۵۔ نیمن۔
 بہانہ۔ ۶۔ پوپلاں۔ گوہریں گالواراں۔ ۷۔ مُروہاڈر۔ موتی۔ ۸۔ ناکھام۔ بازکم۔ ۹۔ توخ اڑ۔
 شال اوڈھر۔ ۱۰۔ بانڈو۔ نندھارجاہ۔ ۱۱۔ ہیزاوغ۔ جسمے آف۔ ۱۲۔ دولاڑا۔ دودک۔
 ۱۳۔ چھاو۔ ہٹک۔ ۱۴۔ خت۔ کھاڈی وگڑدن نیامی ریش۔ ۱۵۔ گھارا۔ آف بُر۔ ۱۶۔ سولغ۔
 منغ۔ ۱۷۔ سونہیں کس۔ سہنڑائیں مردم۔ ۱۸۔ دریٹھو۔ چھھرک ہژنرب۔ ۱۹۔ تہر۔ ہٹک۔
 صبر۔ ۲۰۔ ودیفہ۔ وظیفہ۔ ۲۱۔ گزیم۔ گوز۔ میارداری۔ طعنہ زنی۔ ۲۲۔ گر۔ کوہ ہوڈ۔
 ۲۳۔ چیتر۔ بکرمی سالے چیت سری ماہ۔ ۲۴۔ آہل۔ سُر۔ موسیقی۔ ۲۵۔ گور۔ قبر۔

ہنچشیں حیلہ گوستہ منیں باری
 گوں دلی دُروہائے کُشو یاری
 من سرا زڑتہ ناحقیں وہاری
 کھند و کھند قومانی دنی خواری
 کم تریں ٹھٹھو کے آں نہ گیراری
 نئیں دنی گالے پھرماں پرچاری
 گوں دل ئے گوشتی و وٹی ڈکھاں
 پُھرہ بیٹاں شہ اندر ترکاں
 یک دے گرے یاں چارواں (۱) جکھاں
 یک دے دیریں علقہاں (۲) تگاں
 یک دے حال اندری لکھاں
 یک دے گیراں ہماں ڈکھاں
 تھنسویں تھئی ایں ہماں سُرکاں
 کہ پوپلی پہنازی گُشہ و داث انت

شف رُوی (۳) مرد دیرترے نیاست انت
 پھاذگوں حتیٰ آں نرم پھاذاخت انت
 نشت من پُشتی ء تھل و توخا
 چھاڑدہی ماہے چھو جڑاں روخا
 داں شفا سئے پاس (۴) نشتنوں ایکھا
 نرغ ایں دیم گوں شہپراں ٹیکا
 لئیو ء گوں دُکھانیں (۵) گوٹرو ہاراں
 زیب تن شاہی سہٹ (۶) و سینگاراں
 پہ دوا بیٹ انت عشق بیماراں
 ساٹت بیٹ دل شہ ڈکھ و آزاراں
 چوڑ (۷) شہ سرین ئے گپتاں واندکاراں
 یاہندا سُرکو سُرک شنت پیالا
 چھم کھنغ ئے شنت آپتہ خیالا
 بہر کھنغ ئے شنت اندری حالا
 دیر شتو نشتہ نی ہماں شریں

نی دلی مہرانی گلو (۸) بریں
 نئیں میلی بہائے نئیں پر ء زریں
 اوچھنڑاں اولاکھاں (۹) شف ئے ننداں
 گوں دل ء گرے یاں ٹوٹلاں بنداں
 اندرا کاٹھاری بہنت سندھاں
 پُروشیاں ہڈان و رغ رغاں سنداں
 نئیں دوا درمان بی ہماں رنداں
 کھئے مناں استیں من کھیا گنداں
 من وٹی پرچار جدائی ء
 پُرشتنع ایں دستاں گوں بغائی ء
 کھاغذاں لکھاں ایوکھائی ء
 ایر کھناں کھلاں پہ نشانی ء
 اثر پھڈی پوہ بنت متیں بیانی ء
 سئی کھن انت سبقا زیریاں جوانی ء
 ناحقیں قوم بدگمانی ء
 حال و پیرایا بے وسانی ء

ایرنگا دُراہیں وادہ (۱۰) ے گوئستہ
 من چکٹو زمزیلاں گوں دل بستہ
 اش غماں سفر کہنغ ے دُرتہ
 کلکہہ (۱۱) ے کہنیں من گرا شپتہ
 دل برائینتوں گوئر دلبریں دُڑاں
 گوں پخیرانی سنگت جُزاں
 بیگہاں ڈومبانی بھر ء ننداں
 لنگوی اوطاقاں دیاں لیراں (۱۲)
 وش کھنت سازا مہشریں (۱۳) منو
 پہ دل ے تیہا (۱۴) چک دا تاراں
 زیراں ڈکھی این رُڑاں (۱۵) کشی
 بیباں اُونہارو (۱۶) اش ہماں دارا
 وش مانا انت اش ہماں پارا (۱۷)
 دا روٹی ڈکھانی تہہ ء گرے نی
 من وٹی ڈکھانی تہہ ء گرے آں

یاہند بیوں بھاگر ء پاؤں
 قصواں حجرے غان ء گالہاؤں (۱۸)
 یک دمے پُشتا سہنگ (۱۹) ءے زیری
 جھگّ اشہ بھنگانی دف ء کھائنت
 چھم اشہ گونڈیں چھرغ ء کھوشت انت
 ٹپکاں (۲۰) دستاں سبزعلی داٹوں
 زانسرا (۲۱) سغر شیر داٹ نندی
 وش تھواری ء گال کھنیت گومن
 شف ہماں دڑدا گوں گوٹزی گلئیں
 روش بیٹ مندوست دوبرا دراہیں
 مردم شنت کہ وارٹو وانده این

۱۔ چارو۔ چارہ۔ ۲۔ علقہہ۔ علاقہ۔ ۳۔ شف۔ رو۔ شف آؤخ۔ ۳۔ سے پاس۔ سے پھر۔
 ۴۔ دُکھان۔ ہٹ۔ ۵۔ سہٹ۔ زیور۔ ۶۔ چوڑ۔ مزہ۔ ۷۔ سرین۔ کمر۔ ۸۔ گلو۔ دروازہ۔
 ۹۔ اولاکھن۔ درکھن۔ ۱۰۔ وادہ۔ بازیں سال۔ ۱۱۔ کلکے۔ کھنغ۔ ۱۲۔ لیر۔ پچھرہ۔ ک۔ ۱۳۔ مہتر
 مشہور۔ ۱۴۔ دل ء تہہ۔ دلی شوق۔ ۱۵۔ رُژ۔ خیال۔ ۱۶۔ اونہارو۔ دردو آزارے بارغیں داھ
 ۱۷۔ پار۔ قبلہ۔ ۱۸۔ گالھانغ۔ گالواری۔ ۱۹۔ سہنگ۔ تیز تیزی ء ساہ زیرغ۔ ۲۰۔ ٹپک۔
 کسائیں قطرہ۔ ۲۱۔ زانسرا۔ لنگ۔

شاہو روش آں دوہرا بیانت
 بُوذِنِ (۱) دوستئے بنت نصیب جلدی
 من ہماں سیم و چارواں (۲) جُڑاں
 کہ آخت و شذ مہلیج ئے ہماں ڈیہیں (۳)
 شَنگُرے ماخ و شانگرے ماہ رنگ
 پہ سوادھے ء در کھفی گھلا (۴) شہ
 دیرواری ء چھاراں تی چھم متیں
 سنگتی سئے چھیار امسرو (۵) زیری
 نازو اندامی (۶) گوں امسراں طئی
 گوں ہتر کونجی کرامغاں (۷) بیلی
 نرم و نرم پھاذئے گوں کونتری (۸) گاماں
 زیب زِنار و تھل ملیں تعوید
 سینغ و پستاناں او نیاما
 چھو سرودائی آہل بانا
 بنیث و دیروائی دو قدم بوشتی

گوں وٹی دستاں دیر بہ کھنت شارا
 روژنائی کھنت چھاڑدہ ماہا
 رخنغ (۹) ایں آہوئی (۱۰) مزن چھماں
 مہر پہ مہر گواف (۱۱) متیں سرا زیری
 چھو شکر لوظے مینڑ مینڑیں (۱۲) گال ے
 سر بلہہ (۱۳) بی متیں پہ ہماں حرفاں
 پھم (۱۴) کھن انت جان سختگیں ناسور
 رغ رغاں وش گو تہرے گناں سر بنت
 جاگرو تانی چھم کھن انت سیرا
 دیشن ے دل دوست ء گرانٹ بہرا
 دل ہماں دیریں دہشتاں پئی
 سند و بند ساڑت بنت چھو زمستانی (۱۵)
 ہر نظر شیر و پینغی وش بنت
 اندری در کھوخ شہ ہل ہلا تہر کھنت
 کھنت تسلی و سینغا جاہ کھنت
 چہبک ایں ڈرداں بنت دوا جلدیں
 بیروے ایرانی تریاق بی انت
 ڈوبری ٹھپاں پہ ملم (۱۶) ساڑتیں

سُختگیں نوخ بُورو گرے پُھل بنت
 پوپل این رکھاں شہ گرانٹ رنگاں
 بلبیل و باندی این اثر قیزا (۱۷)
 سیح و سولا خاں درکھنی دیربی
 بال بہ کھنت آراتیں گُشی شعراں
 دل ہماں روشا ساڑت بی مندوست
 بنت مُراد بازیں شاذہ و شوقی
 پھنڈر پیراہی (۱۸) مرانت نہہ روش
 دادن و داذاں لنگوئے زیرانت
 خوش و وش بنت و نیخ دُعا لوٹھنت
 باٹاں پہ آمین، تھی سرے حسیرا

- ۱۔ بُوذن۔ گوٹھ۔ ۲۔ سیم و چارودگ وراہ۔ ۳۔ ڈیبہ۔ علاقہ۔ ۴۔ کھل۔ گداں۔ ۵۔ امسرو۔
 ہمسر۔ ۶۔ اندام۔ باز آستخ۔ ۷۔ کرامغ۔ کونج آواز۔ ۸۔ کونتر۔ کھفوت۔ ۹۔ رختغ این۔
 رنگ داٹغ این۔ ۱۰۔ آہو۔ وٹکی۔ ۱۱۔ مہرگواف۔ کالین کاریگر۔ ۱۲۔ منڑ منڑ۔ آستخ و وش۔
 ۱۳۔ باہہ۔ صدقہ۔ ۱۴۔ پہم۔ صبر۔ ہٹک۔ ۱۵۔ زمستان۔ سیالہ۔ ۱۶۔ ملم۔ مرہم۔ ۱۷۔ قیز۔
 قید۔ ۱۸۔ پیراہی۔ مٹوتی باس۔

مروشی کھوکھراں گزند و گواریں
 پھڑی آں لاڈہ (۱) و کونجی قطاریں
 گلّے ہلک سرتزئمپ و تماریں
 شہ گھٹیں کوہ گراں ساڑت آف ہمینز انت
 رشنت چھو گلگلاں گُلان ء ریش انت
 ہماں دوریں دلاں یادان گیش انت
 دلا اُکھیر زُرتہ ناغمانا
 من زُرتہ لیکھوے دوست بیانا
 قلم پہ مہر کھنغ بیشہ روانا
 دو اکھر (۲) لکھغاں ماہ رنگ شانانا
 شکر طوطی لبے گفتار گیرانت
 ہماں شہد و شراباں دلپذیر (۳) انت
 حدیث و وش زوائی بے نظیر (۴) انت
 دوئیں ابرو مثل تیزیں کٹاری (۵)

ترہوخ این ٹیٹھلی (۶) چھم پُرخماری
 نظر نازی (۷) این زُرت انت دیرواری
 دلا مانا ختغ انت چو دوگزاری
 ہماں کیفاں کُشہ جُنُبش من جانا
 دلا لہر لیٹغا انت ناغمانا
 من تناکھیں ڈوبرا شہ سر رشانا
 دلا شہ مرمریں (۸) آسے بلانا
 شہ گوئستو کہنغاں سر بیشہ جانا
 دلا گیر آختہ آل دُرداغ این کس
 ہماں گہگیر (۹) گامانی مڑیں گس (۱۰)
 ہماں شب خون کھنوخ این نین نلگس
 ہماں پُھل کھندغ این گفتارِ منے چس
 لوئجاں (۱۱) بستو دل متیں بھرتئی بس
 کُشتی گوں نازو لوڈاں باندوے وس
 پھذا ہنچ حیل نیستیں روح این ناوس
 دل مے دروازغ ء اوشتا شہ گران مل (۱۲)

عشاقی اندراجاہ گپتہ آں پُھل
 چھو بُختہ مازنی دل نیستنی جھل
 زبر زیر انت زہیرانی ہماں گھل (۱۳)
 دلا ہردم ہزاریں دُرد و اڑدھل
 چوہرے و بے دہانی چیتر تھرونگل (۱۴)
 پس نئے بے واژہاں کھنت جزغاشل (۱۵)
 جشو جھاگوڑٹو مندوست ژنداں (۱۶)
 پھذا شہ کوڑوا (۱۷) حیلے نہ بنداں
 سراپہ اوڈھرے چوشیں نہ گنداں
 سریں قربان منی پہ دوست رنداں

۱۔ لاڈہ۔ ۲۔ اکھر۔ ۳۔ دلپذیر۔ ۴۔ دلاروش آؤخ۔ ۵۔ بے نظیر۔
 ۶۔ کٹاری۔ ۷۔ کٹاری۔ ۸۔ مرم۔ ۹۔ گھگیہ۔ ۱۰۔ گس۔ ۱۱۔ لوج۔ ۱۲۔ گران مل۔
 ۱۳۔ گھل۔ ۱۴۔ تھرونگل۔ ۱۵۔ شل۔ ۱۶۔ ژند۔ ۱۷۔ تباہ۔ ختم
 ۱۸۔ کوڑو۔ دروغیں زیندگی۔

او منی بیل و بنگلیں (۱) یاراں
 ناحق ایں گلیاں مذنیت چھونا
 دنگی دیریں نسیثہ شوا چھماں
 پوپل پاراں مان شنت جادو
 سوگہہ و سختیں ڈوبرا دل متیں
 کوٹھغونانی شہ تھیرٹا گران اث
 دوست متیں سے گیسٹ و دھاش یکھے
 چھاڑدہ ماہاش دیم گرتو تیں
 میلیخ (۲) پھرنگوآں اشہ بریں (۳)
 بیلوی (۴) شاہ شہ تڑساں تی ڈیلا
 حلمہاں حیلہہ ماناں تی تھرندیں (۵)
 دیرواری ء دل شکاربی انت
 زیندگی آں زیند حوالہ بیٹ
 حجر عوشاق گوں دل ء چوش کھنت
 برّ بحری (۶) چو میسٹرا (۷) زیری
 اش سرے بالا سینغ ء چیری

یوسفی حُسنے نی کمالانی
 نیستنی جلوہ مٹ جمالانی
 جُوآنہہ جُوآنیں داغ انت ربّا
 من تہ شاں چویشیں اے دہا نیستیں
 دنگلی تے و دیردہان (۸) گندے
 چچھڑو (۹) ایلاگو (۱۰) نوی ہنچ دم
 سُہر گداں ہنچ وختے نے پہرائی
 گوں سویشیناں جان سینگاری
 بالوی (۱۱) بوئے اش رُذانت رنداں
 گمیل (۱۲) و گغدیں منور (۱۳) بنت پُھلبار
 گواڑغی گلّ، سُہروسیر آفیں
 بیگہاں درینوبی اشہ ہلکا
 کم تریں گاماں نرم کھنت جُزی
 دُرد دوروخاں مہر ء گوں گندی
 ٹیک کھنت سبزیں سرّجہے بندی
 یک نظر نیکان و بذاں گندی
 دیشنا مست بنت مزن نام ایں
 اش ذبجائی مہذواں (۱۴) مردوم

شاہ شہ شاہی آل او جہلا
 ایر کھفنت دست بستہ بنت جھکنت
 دیر پہ گندغ کھایاں تی ہرروش
 ہروخت تعظیمی نظر گند انت
 حیل (۱۵) پہ ٹھو کے محفل ء یند انت
 پہ شذی نیناں پلوے دراثریں
 حاتمی (۱۶) ہر روشا مراگاہ (۱۷) انت
 بہر کھنت دانش گوں وٹی دستاں
 قبلہاں نزخ نیستنی دل رنج
 خوشاں تی کل شہ دلبری سایا
 مادے پہ بہرے ء گرغ مندوست
 دیرواری ء پلوے داشته

- ۱۔ بنگل۔ یک صفتی نامے۔ بنگل لغتی معنی این بھنگوار۔ ۲۔ میلخ پھرتگو۔ میلخ کوہ آسک۔
 ۳۔ بر۔ مردماں شہ دیر تر ہون۔ ۴۔ بیلوی شاہ۔ بیلو مزار بر شیر۔ ۵۔ ٹھرنند۔ غیرتی چڑاک۔
 ۶۔ بحری۔ شکاری این بازے جنسے۔ ۷۔ میسٹر۔ سیاہ گریں کھفنجرے ماذغیں جنس۔
 ۸۔ دیر دہان۔ دور اندیش۔ ۹۔ چچھرو۔ سوک طبع۔ ۱۰۔ ایلاگو۔ وخت زیا ناروخ۔ ۱۱۔ بالو۔
 وشبوئیں بوٹائے نام۔ ۱۲۔ گمٹل۔ سبز تاخ نے کچوئیں لمب۔ ۱۳۔ مؤر۔ مور پھرو۔
 ۱۴۔ مہڈو۔ اوصاف۔ ۱۵۔ حیل۔ امید۔ ۱۶۔ حاتمی۔ حاتم بن طائی یک یہودی ء آل وٹی وختے
 مزائیں سخی نے اٹ۔ ۱۷۔ مراگاہ۔ شادمانی۔

ولہرے سالا داں گنوخی ء
 من دل ء رندا رختغاں ہنچو
 دل ہماں درنگ (۱) دامنا نشتہ
 نازکیں نظراں چھارثہ چھونا
 کہ گمئل (۲) و گغداں (۳) زرٹو سبزت
 بارغ ایں بالاذ و ہماں دروشم
 لاشک لئیواں (۴) لوٹھغ ئے یدر
 یر شہ دیشو لوٹھشہ چھماں
 دل ہے امید سرا نشتہ
 کہ یدے ساہی بی ہے سایا
 ڈرد اشہ جانا وادے (۵) یر بنت

تپتغ ایس کہنغ (۶) باروے ساڑبنت
 عقل ۽ پنت اٹ کہ عقلا زرتہ
 دل ہے غفلت نیاغ ۽ رپتہ
 بیشہ نئیں سوچے کہ پھڈ۽ چھوں بی
 نئیں دلا بریں (۷) باروے آرتہ
 چھم ہماں درشکا داشتغ انت نزیخ
 موشمے کھنیزاں پھر مں پہ بر بی (۸)
 سُہر بریں سُہریناں گوں بی سینگار
 روشے ۽ رشیفی (۹) رشی گُٹھا (۱۰)
 دل ہے دراثریں آسرا نیامئے
 آخت یک گواٹے سیاہ مُرژو (۱۱) بیشو
 لُرنغ انت لامب سستغ انت سُہر لمب
 رختو چھئے چھار (۱۲) بیشغ انت برّا
 جھنبشہ نیاماشہ بغل بوناں (۱۳)
 راہ گذاری یاں میلشو زرتنت

پُھر شنت پھدوئے دھنارانی (۱۴)
 لڈٹو لاغانی سرا گون انت
 بہر کھن انت برانی ورانت رستر (۱۵)
 آں کہ چو کرگز مچ بی ڈھونڈا
 قصہاں اوطاقاں برنت کشت
 ہرغ (۱۶) ہانٹوئیں دفا تھرام (۱۷) انت
 گوانک جن انت شہران ء کھن انت معلوم
 دیشہ متیں چھماں گریت ء متیں روحا
 گریشہ داں ڈراہیں وادہے (۱۸) سالا
 عاقلان دیری ء ہے گوشتہ
 کہ یدریں بازی گھٹہ بختا
 مادے اے رب معجزہ دیشہ
 گل پر گندیں مہسکاں رستہ
 بلبلاں جنور (۱۹) تھیرغ (۲۰) ء چھڑتہ
 نی پھذا یک ٹھوکے صبر مندوست
 دامنا دست داٹو کشوں سوگہہ

انتظاریں کہ موت پیئے جلدی
 جُہلغ ایں کھڈئے نیاغ ء جاہ بیٹ
 جان ہے آزارا شہ بی آزات
 چھم نہ گندانت تہ دل نہ گرے نی مسیں

۱۔ درنگ۔ کوہئے ہوڈ۔ روز۔ ۲۔ گمئل۔ نوخ موریں سبز۔ ۳۔ گغد۔ بازسبز۔ ۴۔ لاشک
 لئیو۔ لئیو قابل۔ ۵۔ وادھ۔ دراڑیں وخت۔ ۶۔ کہنغ۔ جان جرّانی حوالہ نیں۔ ۷۔ بریں
 گندغ ایں۔ خرابیں۔ ۸۔ بڑ بیت۔ میوہاداری۔ ۹۔ رشیف۔ بے عیب۔ ۱۰۔ کٹھ۔ جھول۔
 ۱۱۔ مُر۔ دھند۔ ۱۲۔ چھے چھار۔ تلاتھو۔ ۱۳۔ بغل بو۔ دروغیں ڈاہ بر۔ ۱۴۔ دھٹار۔ شوانک۔
 ۱۵۔ رستر۔ درندہ۔ ۱۶۔ هرغ۔ امل دارگڈیں ہتھیارے ناہیں۔ ایذا شیطانیں مردمانی حوالہ نیں
 کہ دوست وسنگت کھڑدھن انت۔ ۱۷۔ تھرام انت۔ دفا گندغ کھن انت۔ ۱۸۔ وادھ۔
 دراڑیں وخت۔ ۱۹۔ جُور۔ زھر۔ ۲۰۔ تھیرغ۔ یک مخصوصیں لوتے۔ آہنی نیامہ ماڈن
 (اسپ) دان واڑت۔

نوٹ:- بلوچی نیامہ پوشیں لوز بازنت کہ صرف حرکت نشانی ء گوں آبانی معنی تبدیل بیٹ۔ کسے
 پوشیں لوزانت کہ جملہ تبدیلی ء معنی بدل بیٹ مثال۔ بڑ۔ میوہ۔ بُر۔ گڈ۔ بُر۔ ترہوخ۔ زیر بر۔
 اٹھالینا۔ بڑ۔ بیرون۔ بُر۔ ور، گند۔ چھم دیش۔ گند۔ گندغیں۔ گند۔ شرم ونگئے مخصوصیں غضبہ
 وغیرہ

چھم گنوخ انت منیں، دل بھڑتہ درنگ کونترا
 بارغ و بگی ایں ہماں وش نایں جنا
 ناغماں تریٹو بیشہ من راہے راہ گزا
 من وٹی کار و دوست پہ سنیل و شاذبا
 جڑغ نئے دستو دست کثو گوں جیڈی ولھرا
 جاں رژیمنتی (۱) یے بیگھی چیتری کوکھرا
 بارغ و بڑزٹ بانگھی بگی ایں جڑا
 دو تھلیں شالے ایر ٹی سغر سربرا
 جزغئے نریں گام کثو، ڈور ہنچھرا
 ژل ٹی لوغاڑ (۲) بارغ ایں سرینا شہ بنا
 چہبک ایں چیراں (۳) گزندے چھووشیں زیرا
 زلف سیاہ ماریں بگڑیں دیم دامنا
 جینہرواجھا ژل (۵) شنت سر داں کوفغا
 گورغ (۶) ایں گڑدیں دیم چوماہا روشنا
 تھنگویں پھلی ٹمکنغ (۷) نئے دیم سربرا

چو سہیل استار، روشن این باما شہ سرا
 دیرواری ءِ درفشغ (۸) ءے، بری آسکا
 پُر خماریں چھم سہرشت ڈاڑھوئے (۹) برا
 کھاغدیں رکھانی سرا وش برش کھندغا (۱۰)
 شف گروخے غا بیغ ءے چیلک (۱۱) ناخذا
 وش شنت ٹھوک شکھل و شیرو بینغا
 کھنڈو گوشتتی بگی مندوست چو بیا
 تھ کھذاں ہندا ڈس تھ کھستی مہرا پھولغا
 تھ پچھے چھونا جر و لیغارا جزغا
 بل پنخیرویسا، ٹاہ وثار متیں نہمتا
 من تھتی دوستاں، تھ مخن ہنچو ورتا

۱۔ رشینغ۔ سینگارغ۔ ۲۔ لوغاڑ۔ سفرے دراثریں پُھٹ۔ ۳۔ چہسکیں چیر۔ آواز کفوخیں
 جاد۔ سگی۔ ۴۔ جینہر ہو رزمپانی رشغ ءندارغ۔ ۵۔ ٹل۔ جہلا لڑنگ۔ ۶۔ گورغ۔ بوسکی رنگ
 ۷۔ ٹمکغ۔ بلغ و تسک۔ ۸۔ درفشغ۔ بازرمی ءلڑزغ۔ ۹۔ برش کھند۔ مسکراہٹ۔ ۱۰۔ ڈاڑھو
 ۱۱۔ انار۔ چیلک۔ بارغیں راہ۔

نوٹ:۔ بگی وٹی بلوچی توارء لوز ناخذا یا ناخذاں۔ ماشاء اللہ ءے جاء کارمرز کھن انت۔

پنت و شون

گوش دارے بیائے مردماں
 پنتے شُورا من دیاں
 سن آخری ایں پانزدہ ایں
 سامانغ انت بندہ بذیں (۱)
 جُوائیں هَور (۲) دروغ بیشغ انت
 قصہہ نی نوخ ایں آخنغ انت
 کوڑی (۳) ء جُوائیں چند هَور
 من ڈسغاں تھو زیرو بر
 گند گواٹ کہ گیرٹ بی گندخی
 آل گند گوں آف ء شوذے جی
 کسے گشی تھہ زہر مگر
 پھ مردما جُوائیں صبر
 دیرا درا دار درثمننا
 نژی مخن بے باورا
 مرکھا (۴) کہ پیئے حنیرا تھہ کھن
 کار جُواں کہ بی دیرا مخن
 گوں دیر چکغا جر درانت

حنیر گوں اصل لاڳھو ء بنت
 قومانی دست کڑتی (۵) این تھی
 لاڳھو کھنغ مردی این تھی
 بچھاں تھے کھن مُشت تہا
 خیالا مدار باز جو فوا
 بچھ کہ رزیں کارے کھن انت
 بزار پٹ شہ بچھاں نوانت
 ڈیہہ شریں گوں در شک و براں
 پٹی سرا ڈھینگ (۶) رڑاں
 انسان یک واجھا نیاں
 جو ایں بزیں قوماں مں باں
 روش گوستغینا گیر مخاں
 یک ٹھوک دُنمبا گرنواں
 آں کہ دفا لوہان کھنت
 دنتھان ہماہی یے رشنیت
 کارے کھنتے کھن چہ کلح
 کلا شہ جو ایں نیک صلح
 بیارے تہہ بہر کھن پروثا
 لکین مَوَر تھے ایو کھا

یکھا گئیں وارتیں کہ وھا
 دنیا نہ جُزٹ ایزگا
 وختے و ٹھوکے باروانت
 بدبخت پنت ء پوہ نوانت
 گندے کہ دژمن بَجٹا
 لانگھو کھنی وخت سرا
 رب ء شہ لوٹ بی تھہ پخیر
 وختا شہ فاندہ یا مزیر
 درشکے کہ بی زہریں برے
 روشے ہماں دے کار کھنے
 چپا کھن بند چھٹی بُنا
 اش عاقلان زیر عقلا
 اغ اشکنے گوانکا مجن
 مردانی بیٹ سیئغ پشن
 زرخر کہ زرورا ژانگ کھاں
 وٹ واٹت پھاذا ڈانوٹراں
 قوماں گوں بیٹ لٹھ و لوٹ
 چکے تہ پوٹ پوٹ بیٹ سوٹ
 مردے گوں مردا جنگ بی

بازار بینگاں کھئے مڑی
 گواٹ بازی کھمبیں بی
 تھہ چتھرے (۷) اوڈھر کھنی
 سغن (۸) ئے کہ دو ہو کھنت مڑی
 بے توسغا شہرے سشی
 مردے کہ لوٹھی منگہے (۹)
 دستا کھنت آفی گدہے (۱۰)
 جوان نئیں ہڑ و جھٹی جہی
 بہر سنگتاں گوں وش بی
 چھماں پہ جوانیں روشنی
 پھڈ (۱۱) سالغاں گوں دے پھڑ بی
 وراں شیا کہ لافا ونڑی
 چھونا موی سغندان سیزی
 ٹھو کے دلا پیئے بیار و دار
 جلدی دفا ٹھٹوکا میار
 گرے وَا وش کھن گوں گرے اغا
 کھندے تہ کھندی جگ (۱۲) تھرا
 کارے کھنتے کھن پہ ہتر
 چھونا موی بروٹے سغر

پایہ (۱۳) بذل پائے تھے زیر
 بڑزا یہ لگائے (۱۴) مزیر
 چھوکہ بذلی (۱۵) بیٹہ گران
 براور نوانت تھئی جرّوجان
 زالار دلا وزنا گوں دئے
 شوہاز (۱۴) جنت دوستی جنّے
 جنّے دوستی ء اوڈھر تھے کھن
 زال گرا دف کش مخن
 زال سرا باور مخن
 باور کٹنے دوختے کفن
 سر موسما پصلا تھے کش
 پاچھالویں (۱۷) پصلیں روش
 سر کشتغ این بیٹ کہ یتک
 نندودھٹاری (۱۸) بی و رک
 روشے شذا آل گار کھنت
 برّ تھر ء بازار کھنت
 برّ لڑئے (۱۹) زیر سملا
 جیلا (۲۰) مخن دومی سرا
 نیستگار بئے سوالا مخن

دستا گوں کیش وٹ بی مزن
 روپیہ نئے بیٹی وِر کوٹھغا
 آں نیم یروشے کار دا
 بچا چھن و گر بیٹ بچ
 ناہیں بی کانڑی (۲۱) گلّیں بچ
 دوستاں پہ تحفہ یاں برے
 ہر جاگے وٹی ء وِرے
 بینگا میار ہلک گرا
 دے پئی (۲۲) ء داری درا
 گواٹ راستہ گند زورا مذے
 گواٹ جکھشہ پُجٹ نوے
 سنگاں مزیر گوں گونشتنا
 بار گران بیٹ مہ گڑدنا
 دستے بھری پٹی کھنی
 ناہیں تہ سر دے زیان بی
 سیاہ ہنگراں دستا مجن
 دست کہ جٹے جر سیاہ بنت
 ڈاہا مبر داں تھانڑواں (۲۳)
 روشے گرا ٹھوک کھفاں

پھذ کھنز. (۲۲) شہ پُھریں توپکاں
 اے باوری لئیوڑی (۲۳) نیاں
 دستے کہ دراژ بی شہ سیربا
 جن بھورینی شہ بغلا بنا
 ہانکاری پیہہ نہ ڈھنگراں
 جان پٹے جیٹ، جرہ دراں
 کارے کھنٹے چھونا کھنی
 دست دومی دستا سئی موی
 کارا ہندی تی ء را ڈس
 دومی مویش قوم کس
 ٹھنوکے کہ کھنت لیغار (۲۶) پھٹے
 چھونا مسوچ کہ کھیں ہے
 جان ء مگندی کہنغاں
 بشکن کہ چھے گونشتی مناں
 برداریں درشک پیوند بی
 گوں کھنڈراں (۲۷) کھرغ وش نوی
 جوایتیں ڈغار وٹ دان دا
 جیلا مخن اش گلرا
 ہلکا مجن دگ دفا

کہ ہریک تھئی گندی منہا
 براث لاغریں دے برایش تھئی
 شہ تی لاندواں جوان انت وٹی
 جنکھا شہ بچھا دوست مدار
 بچھا شہ جنکھیں وش تھوار
 ماٹ و پٹ انت دو مہرباں
 چیٹھا کھن اش تھہ ہردماں
 دینی (۲۸) کھنو چیٹھ (۲۹) آں پسا
 کہ شیری پھری ئے دا تھرا
 پھاریز اش ء لاغ پھذا
 ناحق دے ٹوٹی (۳۰) ء جنت دفا
 سکھ کھن چمر بند ہشترا
 بندی گوں سکھیں بچھا
 ہشترا کہ بیشہ بے مہار
 جنت اُجڑاں (۳۱) روٹ بیٹ گار
 پھڑاں کشے دار گٹھغاں
 پھل گٹھغانی نیام باں
 بددعا مخن سبزیں جڑاں
 روشے ضرور گوارانت تڑاں

حونی تے مہمان تھہ موی
 براث بنگویں (۳۲) گیرانت مڑی
 زہر کہ پیئے پڑھ کلموا
 زہر عقلا کھنغ ایں خطا
 پیشا شہ سوچ، دستا مجن
 چھو دست چٹے لینا مخن
 دست چھو چٹے کُنڈ ء نومی
 گھر تے سواری ء جھنڈ نومی
 طعام ورے وش کھن تھہ ور
 سیرہ دفا زنببا مبر
 شہراں شہ براں کھن پسند
 پرے پھول مردماں قوماں گوں نند
 کھن کھال و میٹ شوذ کہنغاں
 لیغار کوچھا کھنت پُھٹاں
 زوراخ دگا بل و دے
 نیشیتے کہ دگ جلدی روے
 شاہی کچھری آں مرا
 روشے ضرور بے گہروا (۳۳)
 گواٹے گھنٹے نواں بال گرے

آزمان ءِ پُجُشہ تھہ نوے
 گاماں ڈھرو نیناں تھہ زیر
 دھرتی شہ جہغا بازیں دیر
 زور ہنچ کسا وام ءِ مذے
 پرے مرطیٹ ہشتی ءِ دے کارکھئے
 ڈاہا داں ڈاہا سرخن
 مر بی تہ گجی (۳۴) بیٹ مزن
 دیر بی بذانی شہ صحبتا
 ناحق دے دینتے ٹہمتا
 بہاء دے دری جنگاں میار
 جنگاں گوں بر بنت ڈغار
 وختارا سغرا شیردے نند
 گڈء پھدی رنداں (۳۵) مگند
 ٹھو کے تھرا سب (۳۶) کہ میے
 تھو ہنچ کسا عیبا مذے
 گند پلغ (۳۷) ءِ گوں کھئے تہ گوش
 ناہیں دفا ٹھو کا مکش
 کشتے کھن چوشیں کہ ورنی
 چھونا تھئی دژمن کس موی

اغ دژمنے زور پیئے اڑی
 گڈ بس کھن ہڈیں چو دژمن جہی
 عیوارا (۳۸) دئے باز اوڈھرا
 سمجھ نئیں دیشہ تھہ نئیں کہ تھرا
 مردے تھہ وٹ بی بیارو کھٹ (۳۹)
 کسی پڑئے (۴۰) تھالہاں مچٹ
 گنڈہا (۴۱) کھنو زیر گوہراں
 ہر میڑو (۴۲) تھے پکراں (۴۳)
 ہر یک سرا شکا مخن
 دومی گونشتنا پکا مخن
 باز طبیعت ء رکھا (۴۴) مخن
 بے سیٹھا (۴۵) ڈکھا مخن
 مرٹ جوائہا گوں مرد بنت
 لندا لغور سر دڑد بنت
 پھاریز کھنے ہمسائغاں
 آں حج گوں شوئیغاں براوراں
 ہروخت بی تھے مہرباں
 پھر رن (۴۶) وچھوری (۴۷) و بے کساں
 انگا موی کہ واڑتے جہاں

چھون دے موی کہ گل ہے کھناں (۴۸)
 شف روش بی یا کہ تہار
 دستا من جوانیں ہتھیار
 حقا تھے گوئش، حقا نگوش
 جن ظالما ظلم ء تھے پُروش
 ظلم ہماں زورا گوں مر
 کسا (۴۹) ور و دوستاں شہ لڑ (۵۰)
 پھڈا اصل مردا گوں بی
 گوں چک و جناں سیالی نوی
 پھلاں تھے کش، جو راں (۵۱) مبر
 کھن پیش گرا تول و قدر
 جنگاں جہیں (۵۲) حسیراں تھے کھن
 تھیراں وٹی یاں کم مخن
 عیب سرا گوزا (۵۳) میار
 عیبا تھے گند ٹاٹین وٹار
 مردارا بیٹ جوانیں تمیز (۵۴)
 مالا پہ جوانیں بند و ریز
 دستا وٹی لجا تھے کھن
 کسا شغانا تھے مجن

گمائیں بیا چھنٹ و مریش
 کارا تھرا کھنٹ پَس و پیش
 اش رختی ء جُوان واڑتغ این
 اش واڑتغ ء جُوان داغ این
 مالا بنیادی کھن تھہ گر
 اش بد بنیادا بی گسر (۵۵)
 ہر شے سرا بیٹ آل اثر
 جوائیں بنیاد کُلاش کسر
 گوں ٹانغ ء زہرغ ٹھی
 وہ (۵۶) روغناں گوں دے وش نوی
 بریں دے گو چھیٹ ء ٹہنت
 چھم واڑتغ این لَجی ء بنت
 نندے تہ غافل بی مند
 کڑتی تے بوٹھاں پھول و گند
 باز جواں دے نئیں بے باوری
 پرے براٹے کہ بی دے اوڈھر کھنی
 فرضاں تھہ کھن دینا کھاں سئی
 روڈو سریں (۵۷) مِلا موی
 علم ء تھہ زیر زانتکاری ء

ناہیں روئے پہ گاری ء
 گالاں منی آں گوش کھنے
 کوڑی (۵۸) نئے روشاں روش کھنے
 دین ء گوں دوستی ء کھنے
 پیارے حلالا شوا ورے
 مندوست شوا غافل موے
 روحا گوں کلمہ یا پڑھے

- ۱۔ بڈیں۔ بدیں۔ ۲۔ ہور۔ گالوار۔ ۳۔ کوڑی۔ دروغیں دنیا۔ ۴۔ مرکھ۔ میڑ۔ ۵۔ کڑتی۔ کرتہ۔
 ۶۔ ڈھینگ۔ یک مرداریں گوژدواریں مرگے۔ ۷۔ چتھر۔ تغرد۔ ۸۔ سغن۔ مال لڈ۔ ۹۔ منگہ۔
 گہیں کار۔ جو انہ۔ ۱۰۔ کدہ۔ وٹا۔ نغن ورغے حیران۔ ۱۱۔ بھڈ۔ لاف۔ بطن۔ ۱۲۔ جگ۔ کلیں مردم۔
 ۱۳۔ پاء۔ روپیہ نئے چہارمی بہر۔ ۱۴۔ ٹکا۔ روپیہ سی و دومی بہر۔ ۱۵۔ بڈلی۔ وام۔ ادھار۔ ۱۶۔ شو باز۔
 مصیبت۔ ۱۷۔ پاجھالو۔ پھڈ کشت۔ موسماشہ زندگی کشت۔ ۱۸۔ دھنار۔ شوانک۔ ۱۹۔ لڑغ۔ راہی بیغ۔
 ۲۰۔ حیل امید۔ ۲۱۔ کانڑی۔ کھر نغین دان۔ ۲۲۔ پٹی۔ لگہ۔ لقمہ۔ ۲۳۔ تھانڑو۔ تھانہ۔ زور اخانی ڈیرہ۔
 ۲۴۔ پدکھنڑ۔ پھڈ جگ۔ ۲۵۔ لیوڑی۔ کھلونا۔ ۲۶۔ لیغار۔ پھٹ۔ گریب۔ ۲۷۔ کھنڈر۔ شکر۔
 ۲۸۔ دینی۔ ہماں ژانغ ایں مال ایوکا شیرواری ء پہ تھو باری۔ ۲۹۔ چیٹھ۔ خدمت۔ ۳۰۔ ٹوٹی۔ پستی۔
 ۳۱۔ اوجڑ۔ گوژدگی۔ ۳۲۔ بنگو۔ بے مٹھ۔ ۳۳۔ گہیر۔ واپے عزت۔ ۳۴۔ گئی۔ حوصلہ۔ برداشت۔ ۳۵۔ پھڈی
 رند۔ پھڈاؤ خیں وخت۔ ۳۶۔ سب۔ بھام۔ راس نیانغ۔ ۳۷۔ پلغ۔ منغ۔ کنغ۔ ۳۸۔ عیو۔ عیب۔
 ۳۹۔ کھٹ۔ پیداکن۔ ۴۰۔ پڑ۔ درویا ڈیرہ۔ ۴۱۔ گنڈھ۔ گرھ۔ ۴۲۔ میٹرو۔ دیوان۔ ۴۳۔ پکرغ۔ کارانغ۔
 ۴۴۔ رکھا۔ سخت۔ ۴۵۔ سیٹ۔ نفع۔ ۴۶۔ رن۔ بیوہ۔ ۴۷۔ چھوری۔ یتیم۔ ۴۸۔ ہے کھنغ۔ داہانی کنغ۔
 ۴۹۔ کس۔ غم ء تاوان۔ ۵۰۔ لڑغ۔ پہنازی کنغ۔ ۵۱۔ جوڑ۔ زہر۔ ۵۲۔ جہن۔ ختم کھن۔ ۵۳۔ گوز۔ میار۔
 ۵۴۔ تمیز۔ اخلاق زانیدی۔ ۵۵۔ گسر۔ پہنادی۔ ۵۶۔ وہ۔ زہر۔ ۵۷۔ روڈسر۔ کم علم۔ ۵۸۔ کوڑی۔ دروغیں
 دنیا۔

یدریں دل گوں وڑتاں گرے نی
 سینغے نیاما جنتھرے (۱) جھوئی
 اوڈھریں انڑزی اش بہنت چھماں
 اندری ارماں شہ ڈسغا باز انت
 اغ کہ لکھانش تہ پھرہء بنت بندی (۲)
 پٹ و تڑوڑاں (۳) گوں گیشترہء بی انت
 پشت جتو اشتغا توں ہماں رنداں
 کہ اے ہور (۴) اش منیں دست رسا (۵) دراثریں
 ڈیہہ جتو واڑتہ گند کڑدارا
 ہر یکھے خوشیں گند گفٹارا
 میڑواں پھرگو (۶) انت ہماں گواٹ سر
 کہ اٹکے دروغے سکھٹ نیش جلدیں
 من کھشا (۷) پھرہیں تھیرغ (۸) گونیں
 اٹلو بیٹی ایں اشہ بارا
 وشاں تیش دروغانی بٹاک سیاہیں
 کل گشت سہریں لعلاں بے بہائیں

عاقل این مرد انت قوم نرجائیں (۹)
 ہر یکے خوش انت اش ہماں مرداں
 ہر یکے تعظیم بی اغیں شف و روش
 اش ہے گوٹا ء ساڑت کھن انت جانا
 دامنے پھیریں مرد درء نند انت
 عاجزیں چھماں گوں غماں گندانٹ
 گوہریں گالاں اشکنوخ نیستیں
 میر من ء مچی آں نہ لوٹھا انت
 اش سویٹاں باز نفرت کھار انت
 گہ نواں داڈے (۱۰) مارابی دینگی
 مردم شنت (۱۱) کہ راست ہور نیستیں
 من تہ شاں جواییں دانکھرے است انت
 آں سویٹ ریشاں گٹولغا (۱۲) کس نئیں
 ہلک پھاغ گندانی سرا آختہ
 ٹانورونیاں (۱۳) را ٹھوک من دستیں
 وکڑ (۱۴) چھمانی سرا ایر انت
 دست مسارک (۱۵) بنت ہنچ خبر نیستیں
 ٹاپرانٹ پھرانٹ دے منزل ئے دیم این

ہر کسے اُرہانی (۱۶) رُخا آخت نیش
 گڈہی ٹوٹی آں جن انت درکھنت
 چہ سرا گرانیں گوالغاں زیرانت
 توڑے کہ پٹھا پیئے نڑے آواز (۱۷)
 بیروے نیار انت دیم پہ دیم این
 وٹ دے من جیہینیں (۱۸) گرے پھرانٹ
 ہشت و دہ دومی دے برانت گووٹ
 گڈے دے گلکیں برادری خوش این
 تاپ و تاڑی آں گوں کھن انت وہوا
 شنت کہ مئے مندوست بذل نیستیں
 حسیر باٹی کہ دژمنی داغ نے

۱۔ چنتھر۔ جاندرہ۔ ۲۔ بندی۔ ہماں کتا بچہ کہ آہنی نیام حسا و کتا وے لکھشیء بند بیٹ۔ ۳۔ پٹ
 و تر وڑ۔ کھولغ ہوارغ کھنغ۔ ۴۔ ہور۔ گالوار۔ ۵۔ دزر۔ دست رس۔ ۶۔ پھر گو۔ تکبری۔
 بڑ زرو۔ ۷۔ کھش۔ پہناد۔ ۸۔ تھیرغ۔ لوٹھ۔ ۹۔ نر جا۔ نشان بر۔ ۱۰۔ دا۔ داد۔ ۱۱۔ شنت۔
 گوشت۔ ۱۲۔ گئولغ۔ مرینغ۔ ۱۳۔ ٹانور و۔ وٹار وٹ پھڑیں مرگشوخ۔ ۱۴۔ وکڑ۔ پھاغ ول
 ۱۵۔ دست مُسارک۔ ہتاں پارو۔ ۱۶۔ ارہ۔ سیناروزی۔ ۱۷۔ نڑے آواز۔ پٹاشہ گواٹ
 در کھنغ۔ (تھر)۔ ۱۸۔ جیہین۔ بھاز کھڈ۔

سینمی بہر

دستانغ

گلابی گل

مروشی انگلے دل کھنت، گوں شعرانی رلی ء
 گلابی گل سپتارا، کھناں من تہہ دلی ء
 گلابی صورتی سہہ دارے گللیں شہ سندھڑی ء
 دلا من دوست دارانی، نبی ء شہ اُمّتی ء
 دلی حرفاں گوں نازیناں، اے گرڈیں شہپری ء
 ہمنگیں شہر نظر نیستیں، اے گونڈیں سرزمی ء
 نہ کھوبا پھئے رنگیں کسے، نہ سندھا نیامغی ء
 سپتیں بارغ این کونج ءے، مہ شعرانی رلی ء
 سَو کھیں بُت و بالاذے چھو ہنجر چورڑی ء
 لڑنگ این زامرے ہلک این مہ شاخ ءے کندھڑی ء
 بندی ٹالھی ءے سایہ، وہ کھٹے ایر کشتی ء
 کھٹئے تھنگوانت لاٹو، گوں پٹاں وانڑشتی ء
 نرم این بھوف و غالیچہ، بنا نشتیں تی ء
 من بنداں خیال دارانی، شہ ہلکا دیر تری ء
 گلابی گل کھڑو بیٹ دست و دیم کھنت پگہی ء
 زواز و عطر و بوناں شہ کشتی پیٹری ء

سر رند تھنگویں مانیں، مہ تھالا نُور ہی ء
 اے ڈاجا داٹھ انت ماٹا و عاریفا وٹی ء
 لئو غاڑیں سر ء رندی، گوں لیاں ^{میں تھئی} ء
 لونگ و سُنبل و جافر، گوں بوناں یا ہندی ء
 کھٹے سر بُرا بندی کھنت دستا آہری ء
 وٹی سینگار چیناں کھاری ایر کھنت براوری ء
 شہ جاداں چوٹھو ء تروڑی، سر ء کھنت زرہری ء
 گوں لیاں چینج زیری جنت پھٹاں گیوارشی ء
 لڑنگ ایں زلف سیاہ مارنت، وکڑ وارتی ء
 دیم چھو چھاڑدھ ماہیں شمالے روخ گھذنی ء
 آں سورج مکھی پھلے غا گرو دیں بہشری (۱) ء
 چھو امرود زرد بی پشیت، وش بی پوپلی ء
 چمپی چونچ ء وختا چومانے بینگی ء
 تنکھیں رک سہر لعل انت گلاب ^{پھل} چھری (۲) ء
 دفارا ماناں گھل شکھلانی وش گشتی ء
 رشتت گوہر شہ آموریں لباں ٹھوک گشتی ء
 خماری ٹیٹھلی (۳) چھماں کھرو کھنت لاتکی ء
 متیں محتاج ایں دلا مانا خنخ انت چھو دونی (۴) ء
 کُشتیش ٹہکا دلارا ٹھک، بسٹاں بے جھری ء

گُرائے ٹی تھنگویں ہسے گوں ہاریں برگری (۵) ء
 لڑھ و بیچاں گوں سینگھاری، تعویذ (۶) لڑی ء
 چھراغ ایں جیغ شیشایاں، مہ گٹھا جہل تری ء
 بلاں تی سینغ چکھا، گرانی نیام دری ء
 چو کراچی شیشغ ایں محلاں را بتی انت جھدی ء
 کنڑیارد (۷) کاخرد و (۸) بُول و پلوہ گوں ڈانوڑی ء
 اے مان انت شیشغ ایں پھونزا را چاندرا نڈا کشتی ء
 دستا چوڑی انت چاندی، کنگر چارشی ء
 نیاما واچ راڈوے، مہ بستتی نیں نلی ء
 نلی چھو زرداں آوشکاں (۹) گوخ ڈینگری (۱۰) ء
 دیں موڑدانغاں را، سون چھلا چارشی ء
 پھاذاں جٹی انت بشکیا پوری، سیم دوختی ء
 چاندی چیلکاں مان انت، مہرانت زرہری ء
 سے چھیار مولدانت رندا، پہ حکمے نوکری ء
 گناں کہ پھاذا کھیٹ ہلکاشہ گاماں نرم کشتی ء
 پھٹاں شہ کوفغ ء یل داٹ، کھنت دستا پوٹڑی ء
 سے لک واڑتہ دُبئی ء شہ سے تک ایں سری ء
 ٹہشہ شہ اصلیں پٹ دھاگہ و تنڑی ء
 جرٹہ آڈر چکھا شہ ایکھیں کمپنی ء

- ۶ کُشہ کاریگراں محنت، دہ سال براوری ۶
 ۶ دیم داٹ شاہِ سلطان اے زالا پہ سُوکھڑی ۶
 ۶ گلابی گلِ ناما آختہ، مہربند (۱۱) بیٹھی ۶
 ۶ جہازے بکے ایکھا یک، پہ مہرنگ سری ۶
 ۶ گلابی گلِ مناں دوستیں شہ ساہا دیم تری ۶
 ۶ گلابی گلِ مہاندرائیں شہ گلین اُمتی ۶
 ۶ گلابی گلِ واجھیں منڈ، نہ لبھی پئے زمی ۶
 ۶ گلابی پوپٹے (۱۲) پُھلے، متیں روح لئیوڑی (۱۳) ۶
 ۶ گلابی بارغ ایں سرینے سوکھیں پنہری (۱۴) ۶
 ۶ گلابی بینغے ویشیں متیں درمانِ دلی ۶
 ۶ گلابی میوہے چھوشیں کہ گار کھنت متیں شُذی ۶
 ۶ گلابی برف (۱۵) پیالہ ایں، متیں ساڑت کھنت اندری ۶
 ۶ گلابی پریشنتے رے رے، جڑشہ ایوکھی ۶
 ۶ گلابی شکھل و شیرے، شہ جوئے کوثری ۶
 ۶ گلابی گلِ بہشت پھل متیں بندی کندھری ۶
 ۶ گلابی بید داریں سرین لڑی ٹی لکڑی ۶
 ۶ گلابی قد سروئے درشک ایں بڑزیں بارغی ۶
 ۶ گلابی کوکھریں چیترے، گی ایں بھڑی ۶
 ۶ گلابی چیر کھن انت گردا، رشنٹ چھو جینہری ۶

گلابی کوھ سر پُشتیں، اے ساڑتیں ہر گھڑی ء
 گلابی زامریں درنگ نئے اے رستہ اوڈھری ء
 گلابی سبزیں طوطی نئے، کھنت و شیں بولڑی ء
 گلابی چھڑ نئے گیری (۱۶) ء، اے جڈی ولھری ء
 گلابی سیسُونیں مُرگے اے نندی چھپشتی ء
 گلابی کونل این مُرگے، کھاں بولی ء وٹی ء
 گلابی گل متاہ (۱۷) این، میل (۱۸) نیاما ایوکھی ء
 گلابی سرمہاریں جیڈی یانی سنگتی ء
 گلابی چھاڑدہی ماہیں کھنت روشن سرزمی ء
 گلابی این چمن بلبُل، اے لئیو کھنت پلچھڑی ء
 گلابی صحب استاریں نشان این ظاہری ء
 گلابی سیزدہ سالتے غیں، کسن و بوجڑی (۱۹) ء
 گلابی دامن ء نندی و کھنت چکھی (۲۰) اڑی ء
 سد انگل کھنت یک روشا حساوا براوری ء
 دے ء زہر کھنت اژماں رو نندی اوڈھری ء
 دے ء گوانک کھنت کھاری مناں بیڑی سری ء
 دے ء بھانکر ء زور داٹ و فسی جھولڑی ء
 دے ء نرم تریں ٹھوکاں کھنت گوماں آسنخی ء
 دے ء رُعب پھیداری چھغل داٹ پوتڑی ء

دے ء ایکھ بیٹ نندیث شہ اژمن دیرتری ء
 گوں سُہریں ریٹھویں (۱۲) چھماں گئے ئی نازکی ء
 انڑزی شہ پلوہ ٹھیل (۲۲) گراں تی دو لڑھی ء
 من رومالے کھناں دستا گرانیش آسنئی ء
 گلابی وش تھوار و بے میارے باوری ء
 گلابی گل ء سپتار ء کھناں من براوری ء
 نڑ و سُراں گشت بُزدار وئی کچھری ء
 بلوچی دُریں دیوان نیاما پدھری ء
 سازانی تہا سپتار بیشی براوری ء
 حذا حسیرا کھناتی متیں پہ دوستی ء دلی ء
 ہے شعر ٹاہشہ شوقا گوں مندوست بگٹی ء
 گلابی گل ناما و وئی روح رلی ء
 من کھمین لکھشہ ہنچوکہ وخت کم تری ء

۱۔ بہتر۔ بہتر۔ ۲۔ پھلچڑی۔ پھلانی لانمب۔ بچی ء گنچہ۔ ۳۔ ٹیٹھل۔ ماذغ این آسک۔
 ۴۔ دونی۔ دونالی این توپک۔ ۵۔ برگردن۔ کُنڈھی۔ ۶۔ تعویذ۔ نورہ چھپرائی کُنڈھی۔ ۷۔
 کنڑیار۔ پلوہ نیامی مدرک۔ ۸۔ کاجڑ۔ پلوہ مدرکانی شہ دیسی بہرکہ پھونزارجاہ گیڑت۔
 ۹۔ آوشک۔ شوربہ۔ ۱۰۔ ڈینگری۔ پھینغ۔ چرپی۔ ۱۱۔ مہربند۔ سیل بند۔ ۱۲۔ پوپٹ۔ پھرہ۔
 ۱۳۔ لیوڑی۔ کھلونہ۔ ۱۴۔ بنہری۔ پینک۔ ۱۵۔ برف۔ بور۔ ۱۶۔ گیری۔ شانتل۔ ۱۷۔ متاہ۔
 پنچھی۔ ۱۸۔ میل۔ ڈیرہ۔ ۱۹۔ بوجڑی۔ کسانیں۔ ۲۰۔ چک۔ بلو۔ ۲۱۔ ریٹھو۔ سہرنگ
 داغ۔ ۲۲۔ ٹھیل گرغ۔ درزرگرغ۔

پروانغ

بیا متیں پوپلیں پروانغ
 شرے لکھٹھوں تھئی ناما
 دستو دست بوں داوانا (۱)
 گھٹیں رہنغاں (۲) جکھانا
 نندوں محفل میدانا
 دیم و صورتا گندانا
 مہراں بہر کھنوں کھندانا
 رکھاں شرتی تینگانا
 گنج ایں (۳) دیم ایں تھئی مئے خانا
 پھرتہ ساہیں متیں نذرانا
 ڈرداں پھریں متیں تہہ خانا
 بیاکھن متیں دل مئے درمانا
 جھٹے بہر کھنوں ارمانا

پھرتے مانرواں سِکّانا (۴)
 بڑاں مانرواں پھولانا
 ڈیہہ و علقہاں گھولانا
 بُتے مانرواں رولانا
 پروانہ منی مُروہاڈر (۵)
 شرّیں دنگی گل بر (۶)
 بیخ ایں نیّت پُھریں در
 ڈُکھ متیں غمانی اوڈھر (۷)
 راجانی گشینی ایں سر
 وشیں مجلسانی معتبر
 پروانغ منی باغ بر
 وشیں شکھل (۸) و شیراں ور
 دستو دست بیا بوں کونتر (۹)
 شاہی مہذویں (۱۰) سوزاگر
 بیا سوزائے کھنوں ساہانی
 روش گوستغ انت زہرانی
 باری (۱۱) آختہ نی مہرانی

جک بھا کرے دے جانی
 باندی آں من تھئی چھسمانی
 دوّلان (۱۲) ایں گوئر (۱۳) و درم (۱۴) آنی
 دیرا تھہ مجک مہمانی
 چھاری آں من تھئی مہرانی
 گوئر تہ بہریں متیں شوقانی
 و ہشیں مہرے بہر لئیوانی
 نیاز و تندغ و جیدانی (۱۵)
 دست و بھا کر و مہرانی
 دل گرفت ایں ہماں سحرانی (۱۶)
 ماندھا رکھاں تھئی رنگانی
 متیں تھئی انت بروت بھنگانی
 رکھاں لاڑ دے تنگانی (۱۷)
 چُجی آں دیاں چوپانی
 چھر و چھر کھناں چُگانی
 دیر بی انت اغم (۱۸) ڈکھانی
 ہا کھن دنگلی دوستانی

جی باث سر تھئی سُلطانی
 پیرا بازیں متیں ویلانی
 سئی انت و مری زرکھانی
 بُزدار، قیصر و گورشانی
 لیغاری و لُنڈ، جکھرانی
 گلئیں قوم بلوچ نیامی
 قصہہ دراثیں متیں دُرَدانی
 گون انت قول متیں مرطدانی
 تڑسے بی تڑے جنگانی
 تھیر کہ بنت سمو نہ گُردانی
 بیا متیں سنگتی بُرانی
 جُوائیں بہر کھنوخ زرانی
 باری گوستہ پہ تھوادانی
 من گلا زُرتغ انت راجانی
 پروانغ مخن شب خونان
 پیشا پچھڑ و دل خونان
 بندی آں مہ کھول کھنیناں

دستاں گوں مذئے زہریناں
 چھماں پھرتہ پہ چھریناں
 دومی مردم ئے بُریناں
 پروانغ تھرا نازیناں
 پچھی وہانغاں گوازیناں
 جیناں من دیاں بازیناں
 پروانغ تھئی ماہیں رنگ
 پنڈ تھئی صورتا بیشہ دنگ
 سریں تھئی بارغ و بید تند
 جھٹے بیامنی نڑی نند
 رکھا بیا کھنوں ما یاہند
 ساڑت بی انت دلی گلہیں بند
 آجو (۱۹) اش غماں بنت سَند سَند
 بہرے بہر کھن دئے بیا بہرند
 پیشا بُت ایں متیں سختو ژند
 پروانغ بیا رُنمبا نا
 سرین تھئی لکڑی لچانا

پھاز موڑ غئے چیکانا
 جاد چوٹھوئے چھڑکانا
 چوڑی گوں کنگڑاں کڑکانا
 پھاذانی کڑی ٹہکانا
 گوشاں گھنٹلئے زمکانا
 پھلی تھنگویں ٹمکانا
 تعوید سینغئے جھلکانا
 سئے تکیں سری لڑزانا
 نرم این دست گوں دستا بنت
 خوشی اثر دلئے کستا (۲۰) بنت
 ناکھام این اغم سستا بنت
 رکھ پہ چُکغئے وستا بنت
 لئیوانی دلا رستا بنت
 دوستیئے هور جُستا بنت
 دژمن کُل بھرانٹ پستا بنت
 پروانغ منی دلجانی
 بیا متیں بہر کھنوخ مہرانی

چوری (۲۱) کاہلی کونجانی
 سہر چھم ایس کھفوت درزگانی
 طوطی گل بریں باغانی
 وشکی (۲۲) میلیح کوبانی
 دیم تھئی تھنگواں سنہڑائیں
 وشیں مہراں تھئی بے بہائیں
 پھڑتہ دل منی سادہ تیں
 جادوئی نظر واجھائیں
 ہر روش میڑ متیں مرکھائیں
 تنگ ایس دل منی باڑائیں
 گام و گام کھن جھنبا دے
 ڈینگا دیر نئیے نزیخے
 دستا بیار گوں دستا دے
 چھونا متیں دلی ڈیکھو (۲۳) بے
 بیا متی شکھل و شیرانی
 دوستیں نگلی میرانی
 دادن زیندغ ایس پیرانی

تھئی شتریں دروشے مورانی (۲۴)
 سہربر (۲۵) رنڑ کھڑے چھڑانی
 پھر پھغ منرو کوہانی
 گواڑغ نرمکی ریحانی
 رشیف ایں تھئی پیشانی
 کھند و یک دمے بٹا دے
 شکرانی (۲۶) شفا چھٹا دے
 زمزیل ایں پُھٹاں بوڑو بل
 جھٹے پئے گراں مسیناں ٹیل (۲۷)
 خوشی ء دمے بیاری دل
 آفدان بی ہماں ہُشکیں ول
 دیرا بنت غمانی اڑدھل (۲۸)
 تھہ منیں سنگتا سنھڑائیے
 گوں میر چیٹھغ ء مہاندرائیے
 سایانی سرا گل باغ دے
 محلانی بُنا سر سا سائیے
 پروانغ منی جی باشے

شیر و شکھلاں نوشاٹ ے
 پٹ و اطلساں پوشاٹ ے
 نرمیں مملماں (۲۹) دوشاٹ ے
 ماڑی ے بُنا جزاٹ ے
 کھٹے سرا بنداٹ ے
 پچھی گوانزغ (۳۰) ے بنداٹ ے
 پروانغ منی دلبندیں
 گنجیں ڈوبرا تھئی ہندیں
 مندوست ے بڈاں گوں جنگلیں
 کھمیں لکھشوں وخت تنگیں

۱۔ داوان۔ دامان۔ ۲۔ رہنغ۔ کوہے ہماں بلندیں پہناذ کہ آنہی۔ ۳۔ گنج۔ حدائی۔ ہماں نعمت کہ
 آنہی۔ ۴۔ راگمی موی۔ ۵۔ سلگ۔ دلی امید بر اورنوینغ۔ ۶۔ مروباذر۔ موتی۔ ۷۔ بر۔ میوہ۔ ۸۔ اوڈھر۔
 پناہ۔ ۹۔ شکھل۔ شکر۔ ۱۰۔ کونتر۔ کہنی کفوت۔ ۱۱۔ مہذو۔ اوصاف۔ ۱۲۔ باری۔ ویلہا۔ بارؤ۔
 ۱۳۔ دولان۔ گوژناک وسہنٹر۔ ۱۴۔ گوتر۔ پستان۔ ۱۵۔ درم ڈگانی کنڈھی۔ ۱۶۔ جیڈ۔ جوہر۔
 مہروجی لس۔ ۱۷۔ سحر۔ جادو۔ ۱۸۔ تنگنغ۔ نوش کھنغ۔ ۱۹۔ اغم۔ وزت۔ ۲۰۔ آجو۔ آزات۔
 ۲۱۔ کست۔ مستی۔ ۲۲۔ چوری۔ مگرگ چک۔ ۲۳۔ وشی۔ بری پسانی اسم جمع۔ ۲۴۔ ڈیکھو۔
 ٹیکدار۔ ۲۵۔ مور۔ موریں مرگ۔ ۲۶۔ سہربر۔ سہریں میوہ داریں ڈریشک۔ ۲۷۔ شکر۔ بانزے
 یک قسم۔ ۲۸۔ تلغ۔ نرمیں وسنہڑائیں انداز جُزغ۔ ۲۹۔ اڈھل۔ بڑدک۔ غوط۔
 ۳۰۔ لمل۔ سوتی این دھاگہ جڑے نام۔ ۳۱۔ گوانزغ۔ ہندورا۔

شرابی

دست شراواں رختی ء بیا
 بیٹے حال لختی ء بیا
 دیرمدار (۱) نواں بے جھٹے
 سغرا پیشا ششتی ء بیا
 روشے پیشا سہشاں سینگار
 چنکھے (۲) بوئے مُشتی ء بیا
 سہریں چھماں سریمغ کھن بیا
 لالیں رکھاں رختی ء بیا
 مال و مویشاں (۳) تھیغا سنھال
 روڑ (۴) و شنکھاں (۵) بستتی ء بیا
 زانیدع تھی تنگ نواں بنت
 زانغ این گوخاں دُشتی ء بیا
 توس (۶) تھے شہر بلغاں کلاں
 آسارا آفا رختی ء بیا
 سَنبر تیار بی شہ ہلکا درکھف
 کھٹ (۷) و پلنگاں بشتتی ء بیا

ہلک مزائیں تاکا (۸) گرِیل
 رندی لینا (۹) سستی ء بیا
 کسے گونت نواں ٹھٹو کے کھنت
 بھاتی (۱۰) آں را گشتتی ء بیا
 نندوں دری دیما ہلکنغ ء
 سہریں گھٹے کشتتی ء بیا
 کھندغ و گالھی آں شف روش بی
 چانہا ٹاھ و زرتتی ء بیا
 زلفاں بوژکھاں شالے کھروں (۱۱)
 سیاہیں برقہ (۱۲) درتتی ء بیا
 پھاذ کڑی آں ٹہکینانا
 جھٹ گوں جھنمبا رنمبانا بیا
 نندو نیازے لئیو پہ شوقا
 خوشی نیاما کھندانا بیا
 لیس و مساگا شوقے دلا کھن
 آہری (۱۳) ء زیر گندانا بیا
 نزی بی یے نازاں پتھار (۱۴)
 گامے گام پہ نندانا بیا

میلح و شکی و شکی آنی بھیرا
 دنگلرو بی درکھانا بیا
 ولھر بی چھو ہنچھر بھیرا
 جیڈڑی آل گوں جکھانا بیا
 پھاذ گزاراں نرمیناں کھن
 دوستی دگاں تنگانا بیا
 من کہ گھڑی (۱۵) دے دیرکھناں مند
 ماسغ (۱۶) و گنڈھاں بندانا بیا
 زلفاں سیاہ ماری کھاں تھلارو
 لسوغاڑیں (۱۷) پُھٹاں رندا نا بیا
 چوٹھو (۱۸) نیاما چیراں گون دے
 سانونڑی (۱۹) نوزاں (۲۰) گزندانا بیا
 مہر پہ شوقا بھا کرو پیچاں
 لکڑ واجھا لچانا (۲۱) بیا
 تینگو تنگ تنکھیں رکھ بنت
 پوپٹ (۲۲) واجھا پھرکانا بیا
 سرین (۲۳) گوں بھا کر زورادور بیٹ
 نڑی بانا مُرکانا (۲۴) بیا

چوہنچ و چُھڑی یانی وختا
 بھا کر پیچاں (۲۵) پہکانا (۲۶) بیا
 نوخ ایں ریشمی آں کھن جانا
 کوکھر واجھا ٹھکانا (۲۷) بیا
 یار منی بیا شکھلڑو تیں
 ڈنگلڑو بی ڈنگلڑو تیں
 جوائیں بندہ شرّیں بندہ
 موریں دف تھئی مہر گلوئیں (۲۸)
 تھہ متیں دوستے من تھئی دوستاں
 چختر گند تھئی نام کھڑوئیں (۲۹)
 روشے نام کھن مندوست ء پ
 لئیوی، لیلی، لعل، کنڑوئیں (۳۰)

- ۱- دیرمدار- دیرآمد- ۲- چنکھ- لپ- چلو- ۳- مویش- جانورانی جمع- ۴- روڑ- گوخء کسانیں
 چک- ۵- شنک- بڑء کسانیں چک- ۶- توسخ- آف کھنغ- ۷- کھٹ- تحت- ۸- تاک- دروازہ-
 ۹- لئیا- سستی یا پھڑی آسرا- ۱۰- بھاتی- کہول- ۱۱- کھڑول- گہہل- لڑنگ- ۱۲- برقدہ- پردہ-
 ۱۳- آہری- شیشغ- ۱۴- پتھار- نشیتن- ۱۵- گھڑی- دے- جھٹے- ۱۶- ماسخ- پالے یک نمونہ
 ۱۷- لوغاز- سغرے دراثین پھٹ- ۱۸- چوٹھو- سغر پھٹانی- صفتی نام- ۱۹- سانوڑ- ساون ماہ-
 ۲۰- نوڑ- ہور- ۲۱- لچغ- ڈوڑا بیغ- ۲۲- پوپٹ- پھڑو- تتلی- ۲۳- سرین- کمر- ۲۴- مرکغ-
 مسکراہٹ- ۲۵- پیچ- ول- وکڑ- ۲۶- پہلغ- پھنغ- ۲۷- ٹہلغ- تھرغ- ۲۸- گلو- دروازہ-
 ۲۹- گھڑو- بلند- ۳۰- کنڑو- دانہ-

ریشم

مرشی دُرد انت جانا شوخ (۱) ایں
 دُکھ و سیتے شعرے نوخ ایں
 ریشم چکھا روح گنوخ ایں
 شوذکہ (۲) دیشوں دیم بلوخ ایں
 آسے عشقے جانا روخ ایں
 گوڑی گونڈیں دُنب و دموخ (۳) ایں
 چوٹی ء داں چڑنگاں بلوخ ایں
 جان نیاما دُرداں کُشوخ ایں
 سینغ ٹھنگ ایں ساہ رَروخ ایں
 اندر سُختہ مغز پھروخ ایں
 یدر دُردے گزند و گروخ ایں
 ڈھڈر (۴) سُختہ ہلاں (۵) جنوخ ایں
 لُونہڑ (۶) پیلوئنت (۷) پشوخ ایں
 گوژداں بُرانت کارچ بہوخ ایں

ہڈاں رڑکنت گرک وروخ این
 گنرتی یانی گاہ گہوخ این
 بندہ نیستیں دست دیوخ این
 مردم کل انت گزیم (۸) گروخ این
 شوذکہ دیشو ریشم این بندا
 دل متیں باندی بیشتی رندا
 بندو گوتری (۹) ء بستی تھندا (۱۰)
 دروہ کشہ وٹ ریشم چندا
 یکبرے گوانک جشتی وٹ ہندا
 دل پھلشتی گوں اٹکل و پھندا (۱۱)
 گڈء نہا گوں دہمیں تی دھندا (۱۲)
 سُختہ جغر متیں پیشہ دو ہندا
 آسے روخ کشتی سند سندھا
 داشہ گوں دستاں ریشم چندا
 صورت دیشو دہلشہ دل متیں
 اٹکل و پھنداں دل متیں نیا سئی

ٹھوک گشتی من داشه دفا جی
 روحا گوئشته که یدر متیں بی
 داٹوں گر اے مال و سریں تھئی
 ہنچی منظور پھر ماں نوی شئی
 یدر نفرت چھمماں دیشئی
 دوستی چوشیں قدر نوی شئی
 دل من نہ رنجینتہ ریشم یارے
 خدمت داٹوں شہر و دوارے
 گوش من داشته حکم تھوارے
 نوکر ثانی مال و دھٹارے
 ٹوہو ثانی کک و کشارے
 حنیر من لوٹھٹ درشکنے دارے
 یدر گوئشتوں متیں دلیارے
 لانگھو داٹوں شہ راج و رواجاں
 ریشم سینگاڑتوں ہم و سازاں
 سپت بلوچی دیر اندازاں

دیم من دیت گوں نذر و نیازاں
 بلاں ریشم یار کھاں نازاں
 بازیں شوقا دوستی بستوں
 شانِ بلوچی ناموزِ اِشتوں
 دل شہ قوم میاراں سُشتوں
 ریشم عشقِ دلا من کِشتوں
 دل گوں ریشم زلفاں بستوں
 زُرتوں دست شہ نفع یا سُشتوں
 تھیرے دُردے جانا سَرتوں (۱۳)

خوشی آنی حیلِ آں سِستوں
 ریشم زہرا دلِ منیں دِرتے
 جینہرِ بیٹو چھماں گونرتے
 روحِ آءِ یدرِ ریشم سَرتے (۱۴)

اندر درِ گلِ دُرِداں چَرتے
 ریشمِ روشے پھرِ ماں نہ گَرتے
 ظالمِ روہا ترسِ نیاختے

ہر کہ گشتی اے دل من نداشته
 شوذکہ نشته یا پھاذ آختہ
 آں ہندارا نیاہ (۱۵) من داشته
 چہم منیں انزری (۱۶) بنت اشہ ڈکھاں
 یدر نیاہ ایں جیغ مدرکھاں
 دل باندی ایں یدر تکاں
 ریشم دگ (۱۷) دف ء من جکھاں
 دل شی ریشم رکھاں چکاں
 ٹھوک نہ خنت گوں سہریں رکھاں
 دیرشہ گندی بر (۱۸) کھاں وکھاں (۱۹)
 شکیں گوں ڈرداں پُھر باں ترکاں
 مشکل باز انت دُرد و غمانی
 سوزا اے گراں کھپتہ سرانی
 دوستیں شہ ساہا ریشم جانی
 بیشہ حرام منیں وہاؤ شفانی
 دل شی یدر جیناں دیانی

جیناں شہرا بہر کھنانی
 ریشم ساکھیں ٹھوک نہ زانی
 ناہیں پیرا بازا بیانی
 پیش داشتاں توں پیشی نشانی
 فوٹو چھلا جیغ گذانی
 سوچا نیاختوں جھے من گشانی
 دل شی گنداں میارا دیانی
 پرے عشقا عیویں سخت زوانی
 پھ مڑدا جوانیں دیردہانی (۲۰)

ہر رنگا بی وئیل سہانی
 گار گشتی متیں نوخ این جوانی
 سوختو اشتتی باغ برانی
 گرتو موسم نیاختہ پھلانی
 نی سیاہیں رنگ این پھاغ ولانی (۲۱)

نی ڈکھیں من جانا ڈول ہنچی نے
 زہرینں ریشم پھول ہنچی نے

وھاو من چھماں اوّل ہنچی نے
 بیاحتیں سُنتاں قول ہنچی نے
 زہر پہ دارغا جھول ہنچی نے
 دل شی یدر ریشم ریشم
 آنکہ ستاراں (۲۲) وھشاں تی سرگم
 ریشم ہلکا داشتی آں چھم
 گیراں دلارا شکرانی (۲۳) لم (۲۴)
 دیر نوانت اش روح ء یک دم
 سئی نیاں دوستی دگاں مردوم
 دریغاں بیاحتیں اوّلی موسم
 پیشی ڈول ء من بیٹاں خادم
 ریشم بھوفاں نیاستوں ہردم
 جاناش دیر نوی انت اے وہم (۲۵)
 ننیں کہ گوں دڑداں درکھفغ این دم
 واللہ ریشم مردوم ئے شرّیں
 شرّیں شہ شرّیں جی آں شرّیں

- ریشم نئیں تہ آں شہر دے بڑیں (۲۶)
- ریشم منڈے ٹلک مشرین (۲۷)
- ریشم دیریں دے متیں دلپاریں
- ریشم سُہر و سویتا باریں
- ریشم سُہرین تھنگو (۲۸) تارین
- ریشم متیں کُوڑی آدھاریں (۲۹)
- ریشم سبزیں گلّے کشارین
- ریشم یدر باغ و بہاریں
- ریشم لعل این مدرک و منڑیاریں (۳۰)
- ریشم ہیرا موتی تے باریں
- ریشم کہنی (۳۱) آں گوں اوارین
- ریشم ریشمی این گڈا باریں
- ریشم ٹھوک متیں روح تھواریں
- ریشم شاہی محل سُونہاریں (۳۲)
- ریشم گندغ ء متییا تیارین

ریشم مور گلابی گلے
 ریشم باغ و بہاراں بھلے
 ریشم گراں بہائیں بے ملھے
 ریشم درنگی زامریں ولے
 ریشم بوجڑی ایں بلبے
 ریشم گل گلزاریں تلے (۳۳)
 ریشم مہرے پھریں پلے (۳۴)
 ریشم مور حیاتی کھلے (۳۵)
 ریشم پڑدہ پوشیں جھلے (۳۶)
 ریشم یاری بے بے
 دل شی ریشم بند تھہ گومن
 وش بی یدر کھند تھہ گومن
 پوتی گنڈھا بند تھہ گومن
 بانگہہ سفر آرنہ (۳۷) تھہ گومن
 رکھاں کھن یاہند تھہ گومن
 دل کٹہ باندی ریشم پری ء

فرماشے کُشے مہرگل مری ء
 مرا تھے ریشم زہرا کھذئی ء
 کھول تھے یلدے ہلک دری ء
 اژمن شہ بیا زیر مہر بھری (۳۸) ء
 پھرتے پہ مندوست باز سُذی (۳۹) ء
 ناہیں، تھے دے وئی ء من دے وئی ء
 خوش باشے گوں شوقا پھذی ء

۱- شوخ- زور- پر- ۲- شوذکہ- آں دخت کہ- ۳- دموخ- گڈی ساہ- قریب المرگ- ۴- ڈھڈر- سینغ-
 پہلی آئی ہڈ- ۵- لونہڑ، گرمیں لوار- ۶- ہُل- ڈرڈے پُہنگار- ۷- پیلوشغ- لپیٹ ء مہ آرغ- ۸- گڑیم-
 میاردارکنغ- ۹- بندوگوڑ- گردن ء شپتغیں بند- ۱۰- تھند- یک دراژیں ریزے آنہی رابازیں بندلoux
 بستى بنت- ہریک بند لox ء گوں جُدائیں گوڑ وک بندے جنت- ۱۱- پھند- ٹھگی- دروہ
 ۱۲- دھندا- کھرڈ- گزارہ- ۱۳- سرٹنٹوں- سہشوں- ۱۴- سرٹتہ- سنبھالٹہ- ۱۵- پناہ- نگاہ- ۱۶- انڑزی-
 ارس- ۱۷- دگ- راہ- ۱۸- پر- ترہوخ- ۱۹- وکھ- قدم- ۲۰- دیردہان- دورانیش- ۲۱- پھاغ ول-
 پھاغ وکڑ- ۲۲- ستار- یک سازے نام- ۲۳- کم- جھیٹ- ۲۴- شکر- بانزے یک قسم- ۲۵- وہم-
 گزوتی- ۲۶- بڑ- ویران- ۲۷- مشر- مشہور- ۲۸- تھنگو- سونا- ۲۹- آدھار- ٹیک- ۳۰- منزپار-
 کنڈھی- مدرک نے جمع- ۳۱- کہنی کفوت- کونتر- ۳۲- سونہار- حسن نے جمع- ۳۳- تل- کسانى
 وازی- ۳۴- پل- ذخیرہ جاہ- اغبار جاہ- ۳۵- کھل- کھڑی- اصلو کھل یک کانوے شہ جڑنغ ایں جُب
 ناہیں- ۳۶- جھل- ہماپردہ ناہیں کہ دیماشہ سوا پھذی کلیں غضبا بدین کھنت- ۳۷- سغرنندغ- سغرنندغ-
 شوذاشہ پیش پشاسریدغ وپٹھانی گفغ- ۳۸- بھری- ہماہڈ کہ سغرسرازیر جیٹ- ۳۹- سُذی- لنگھو-

گورغ ایس گونج

شعرانی رلی کھانت دلا را ناغمانی
 سپت ایس گورغ ایس گونج ے، وعل دروشمانی
 اے سندھے کوہ سرمول (۱) ایس، گشینی امسرانی
 اے سرپشتاں (۲) مہ بندی ساڑتیں کوکھر تھر ونگلانی (۳)
 حذایا جوڑ (۴) شہ رشیف، سوادھی صورتانی
 بالاذ بیگہی درین ے، وگوناف بڑز سرانی
 پھونزا ٹمگ (۵) ایس پھلی چھو استار بانگہانی
 گردیں بگڑیں دیم ایس چھو ماہ ے چھاڑ دہانی
 بروان (۶) ڈنگ (۷) شیغ (۸) پھونز، چھم انت آسکانی
 جزی ٹیٹھلو بھیرا، اے آہو بنیشلانی (۹)
 پھٹاں گوں عطراں شوذی، اے کہنی کوہ سرانی
 دیم دائنا زلف انت، چو گنچ پیشغانی
 دوست سہڑی ایس چھم، دو تھیرانت رائیفلانی
 پشکا زرہری ایرانت، چیلک نورہانی (۱۰)
 شمال (۱۱) ایس سینغ چکھا، دو گوڑو انت گرانی

پلیٹ سرائرُ امرود چھو ایربنت و شبرانی
 مُساگا گوں دف ء سُہر کھنت، طوطی باغچہانی
 آموریں (۱۲) شہ رکھاں، ٹھنوک کھانت باورانی
 گوں نازاں گران تی انداز حدیث و نُغدہانی
 کھندوخ این دف و دنتھان آں موتی قیمتانی
 بالاذارا دروشم کھایاں کچھ (۱۳) لکڑانی
 دودست (۱۴) ء سغر لوغاڑیں (۱۵) اے ملگوریں پُھٹانی
 چیراں سغر کھنت جُزی تہ گرد بنت بیگہانی
 گاماں نازے پہ زیری کشینی مہشرانی ء
 سے تک این سری سرمول این نرم این و لزابانی (۱۷)
 پہری (۱۸) بخمل (۱۹) و پٹاں اے بانک بنمبوانی (۲۰)
 رندانہ پھذا زامر (۲۱) رُذانت پھل گواڑغانی
 تھرفوخ این متور لسنہی، پھل سبزیں ساڑگانہ
 یدر فون نی دستا، گران این قیمتانی
 بندی پھدونا مانیں، متیں دوستی نمبرانی
 پُھٹانی نیامغ ء متیکاں کھنت لکینی متیں جانی
 بلو ء شہ سرا جی کھنت من جی و صدقہانی
 جیڈی آں گوں ٹھنوک کھنت جی آں دامتیں نامی

مہراں ماناں تی شکھل (۲۲) و وٹھی (۲۳) شربتانی
 مہاندرا نیستیں اے شہرا، متیں دوست دروشمانی
 پھیاذغ بیشتو رب ء ٹاہشہ بر میوبانی
 شاعر بگٹی مندوست من کھمیں لکھغانی
 قصہہ بازی دیمہ اے حُسن و دروشمانی
 حسدی نئے نواں بیشکنت نیاہ (۲۴) کھنت ناغانی
 کہ چھماں ماناں تیش شوشوخ این درمان (۲۵) گوئڈلانی (۲۶)
 حُذا حنیرا کھنا دوستا، مواہ (۲۷) بائی جوانی

۱- سرمول- پیشی گراں بہا- ۲- سرپُشت- کوہ سرچوٹی اٹیڑہ- ۳- تھرونگل- ڈالبار- ژالہ-
 ۴- رشیف- بے عیب- ۵- ٹمکغ- دیریں رژنائی- ۶- بروان- ابرو- ۷- ڈنگ- کُنڈھی-
 ۸- شیغ- سرمہ والاسلانی- ۹- بھینغ- یک بوٹی نئے نام- ۱۰- نورہ- چاندی- ۱۱- شمال- لعل ٹین-
 ۱۲- آمور- وھشنروا- ۱۳- کچہ- دریابندء اندری ڈغار- ۱۴- دوست- دوھرش- ۱۵- لوغاڑ- سغر
 دراثیں پھٹ- ۱۶- مشہر- مشہور- نامدارے- ولزہ- پہروپوشاک- ۱۸- پہرغ- استعمال کنگ-
 ۱۹- تخمل- گڈئے یک قسم نئے- ۲۰- ہنمبو- رعب داریں دراثیں قد- ۲۱- زامر- گواڑخ- مؤر-
 لمبئی- ساڑنگ بوجھانی نام انت- ۲۲- شکھل- سنگ مصری- ۲۳- وٹی- کسانیں گڈہ- ۲۴- نیاہ-
 نظرید- ۲۵- درمان- بارود- ۲۶- گوئڈل- گوڑواریں تھیر- ۲۷- مواہ- مبارک-

پیرہ ارمان

اوھ پیرہ تھہ صدقہے باشئے
 صدقہے باشئے او کس مہ تر یٹاشئے (۱)
 کہ مارا شہ مسکیفاں (۲) رہائیں شئے
 گوں گندغ این رنگا آختنغ ے چھونا
 کہ بیروے گڑدینغ پھذا نیشئئے
 نئیں کہ تھئی ڈاہے پُجٹئا پیشا
 نئیں تھرا بیٹہ دیم چھروخ ے
 نیام گرا پلزاہو (۳) نویٹہ کس
 آختو اوطاق ے جئئے چوشیں
 کہ تھرا گڑدے نوخ پھذا نیستہ
 نشئغ ے جان دواز دہیں بنداں
 دہشتہ تھئی ے دل کُٹہ گورزور
 لڑنغ ے دست پھاذاں را مانا ختہ
 چپھنغ (۴) ے سوچ نیامغ ے داشئے

من کہ نی ننداں دیر گیراں
 گوئستغ ایں وخت گھوڑو و گلاں
 کہ بلوچی پہ غیرت و ننگا
 چختریں کار شہ بیٹ شنت دستا
 چختریں پھاذاں ء گشت شف کاہ
 نیم پہ زہرو خون گری حونساں (۵)
 نیم پہ شوق و عاشقی نیازاں (۶)
 کوٹھوے تاریں بیٹ شنت لاگھو
 ایکھ و یکھی ء سنگتی نیست اث
 گہ نواں کسے برو دفا تھرام (۷) داٹ
 تھوروے (۸) بچھانی سرا گیشوی
 من دل ے نیاما وعدہ یکھٹ
 ہر رنگیں جنگے بیئے سرا بوشتنی
 پھاذا پھذی رنداں پہ نہ گڑدبی انت
 گوں ہماں شف جزاں زمی جسکت (۹)

سومری (۱۰) سہشاں گوں کھڑو بیثنت
 پھاذ کٹ گڑو دونوں بہ اندامی
 گہترین راجانی گشیننی آں
 صورتی سئے لوڈیں سُبک گاماں
 مہترین قومانی مزن شانوں
 ٹیٹھلی درفشانا وئی جانا
 بیث شنت سنجھونا اش سینگار
 حنیر کی ہوت (۱۱) چہ گندغ شوقا
 چھم من ریشاں داشتہ تش یدر
 سیر نوی شنت شہ دیم دیدارا
 شاہو پیرہ تھ بہہ (۱۲) باشئے
 نی ہماں ریشانی پھٹے سیاہ نئیں
 تھنگویں دیم ئے پوست کرشکوئیں (۱۳)
 ڈیہوی (۱۴) بالاز ڈُگغ ایں نِشتو
 کہ دژمن ئے دیشئی لڑزنت پیشا
 دیر کھوشناث و نیاخت شنت نزی

نی ہماں جوہاں پیرہا زرتہ
 کھنیشو دیر کھڈے چھغل داشتی
 عضبہاں آزارے کھڑو بیشہ
 چھم اشہ دیر گنداں بغا بیثنت
 من بھرا سیاہیں عینک ایر انت
 ڈوڑوئی ء ڈانگ (۱۵) من دستیں
 جڑغ وختا جُوان تریں دگاں
 پھولغاں چھم کہ ٹاپراں بارے
 پھانزِ گوں پھاذاں ئے اڑانت جکھنت
 مردم گندانٹ چتھراں (۱۶) کھار انت
 کستریں رُنب انت دزگر انت کھانیت
 استغ ایں ٹھوکاں گوں دینت پنتھاں (۱۷)
 بیاو نند مندوست کہ صبر جُوانیں
 گوش ہے ٹھوک اشکن انت یدر
 زہر گیرت دل کھنت پیرہا بد دُعا
 آخرا پیرہ شہ دز رسا دیرے

تھہ دے بیاختیں شے من تھرا دیشیں
 تھئی دے دے بے و بیشیں بالاڈے
 گندغا بیاختیں شے مناں چھماں
 جنگ میدان مے بیشیں داوانے
 دیر و نزیخ ء تی مویشیں کس
 نیامغ ء پلزاہو میاختیں شنت
 من تھرا سُہریں گونڈلاں بستیں
 بُرشیں سر تھئی نیزغاں زُرتیں
 لاش تھئی بری تھولغاں واڑتیں
 آخرا ہچو نوی اژمن
 نی ہے ارمان براں گورا
 یک دے بنداں و دل ء سوچاں
 اش ہے رنگا موت باز جوانیں
 کہ دیر و نزیخاہے کھن انت گرے انت
 چو موی پیرہ باڑت و ہوشینی
 ترپڑاں (۱۸) تی مردم دینت چکھا

بچ وبراٹ یاسین ء پڑھنت نندا انت
 دَر دعا بنت و لوٹھاں متیں موتا
 گوئر حذایا متیں یدریں سوالیں
 گہتریں رنگاگوں باڑت و سنبھالی

- ۱- تریٹخ- چھارغ- ۲- مسکیف- بوناں گوں مینتخ این جسم- ۳- پلز اہو- صلاحی- ۴- چھٹخ- سوپخ- دیرگندی- ۵- حونس- اصل حونسے- لغتی معنی این تکبر- ۶- نیاز- ۷- منخرح ء گوں- ۷- دف تھرام دینخ- دے گندغ کھنغ- ۸- تھوڑو- احسان- ۹- جسکغ، لٹزغ- ۱۰- سومری- چھونا سومر ایانی دور حکومت ء بادشاہ زادی یانی لقب اش- نی این وختہ کا ڈانی صفتی نام این- ۱۱- ہوت- بلوچ قوم ے نیاما یک تمنے- مروشی صفتا مہ شماریں- ۱۲- بلہہ- صدقہہ- ۱۳- کرشکو- گھنج دار- ۱۴- ڈیہو- چیتا- ۱۵- ڈانگ- لٹھ- ۱۶- چٹھر- چگھ- عیب دینغ- ۱۷- پنٹھ- نصیحت- ۱۸- ترپڑ- اوچھڑ-

گنج ایں وطن بلوچستان نامء

بلوچستان گنج ایں سرزمی، شاداب و گلزاریں
 امن و عاشقی جاہ ایں، اے برائی مہرے بازاریں
 بہاں تی لہڑو کایز، سہرولعلانی، مہ کوہ پُشتاں
 سرےء کوہ و دادان سبز و پھل انت، مہرے دست کشتاں
 گڑہیں بازارو ہٹانی دفا دوستی ے پرچاریں
 رغام و سانوڑی سبزیں جڑاں شہ جینہرے گوار انت
 پیاف ایں کچہاں سبز تاخ، بنت سہر پھل ہوشغاں دار انت
 چھیاریں پلواں جوہاناں میوہ، دان ے انمباریں
 چھیاریں موسماں تی وش، گوں برائی دُریں دیوان ء
 بلندیں چلتن و مکران، دنے کوہے سلیمان ء
 بلوچی چھاپ، سازو زیمرو نژدسر دھوکاریں
 بلوچستان امن و عاشقی، محسن گلستان ایں
 جوانسال، توکلی، سمو، مرید و حاتی ء داستان ایں

امیرچاگر و بیورغ، سخی نوزبند شاہکاریں
 بلوچستان ورنا و زہگ، وٹی وطنہ پہ یک قول انت
 سرء قربان کھن انت وطنہ پہ، ڈڑیں دژمنان نئے لنت
 پہ حملہ آواراں اے قوم، نہ پُروشیں لوہ دیواریں
 گوں مندوست ء دُعاگوانت، بلوچستان زائیدغ
 بلوچستان ہروختا و ہرہندا باث سر سبزغ
 ہے مئے پیرکھی بولگ، اے لعل و پُھل بانامداریں

میریں بلوچ

بلوچ اوزے کہ بنت ، میریں بلوچ انت
 بلوچ سرمست و سر زوریں بلوچ انت
 نشان انت وٹ بلوچ ، پھول نہ لوٹ انت
 گنوخ شلین و جڑ جوئیں بلوچ انت
 بلوچ کل زہم جن و نریان سوار انت
 مداماں مردِ مرخوریں بلوچ انت
 کھن انت تاراج شہراں زحم زورا
 شہ شاہاں سکاھ شہزوریں بلوچ انت
 بلوچ ہنچ حاکی حکماں نہ من انت
 اے نندانت گرگوناں گئوریں بلوچ انت
 سرا پہ لیڑوی باران ء زیرانت
 چڑانت ٹھیراں اے زونگ زوریں بلوچ انت
 کمر بستہ یاں کڑتی دامنا گوں

نراں چيٹھنت، ٹھرنڈ ڈوریں بلوچ انت
 بلوچی زیست ایں شان و لُج و غیرت
 بذی آں پہ بلوچ سوریں بلوچ انت
 بلوچوں ما مئے ہندیں کوہ سلیمان
 بلوچ بنہڑا کہ بنت، زوریں بلوچ انت
 بلوچی سر نہ پاریزیں یک نام مئے
 اصل کوہ کھور و بند بھوریں بلوچ انت
 شا گندے ہر ہندا مندوست بگٹی
 کچھری یانی سر موریں بلوچ انت

کھڑو بی بانہراں پولش

تھرا سنبھالٹو بازیں سُذی داہاں کنغانت
تھہ بینگاں چپٹھغاگوں، وشاں، سُذا مردم مرغانت

ہے ہلک و حویلئے گوڑدریں ہاخاں مہ کھپتئی آں
شہ بے سیشیں بزیں کھونڈانی، چھہراں گھٹ بھرغانت

ہماں نیخ دعائی دستانی، دلارا دنزاں سالانی
حرامانی بزیں پوست سرا بو چھاٹ گرغانت

ہماں بے واڑہیں سکھ لک، کوہاں بستئی آں لافا
ہڑی ہروخت اشہ گنج این درا گوڑدا ورغانت

لغوریں لُدواں واڑتونی ہروخت کھوراں کھیناشہ
اصل حقداریں چکھانی، شذء انزری بہغا انت

کھڑوبی بانہڑاں پھولش، ہمیدا پھرتہ لبھنت لعل
آں بے مٹھیں مدرک مہ گلراں کھپتو گلغا انت

تھہ کھن سوچامن مندوست ہر کہ گوشتہ فاندہ تھئی ایں
کہ تھئی جوہان دان وگک، اے کُل تروٹا رَوغانت

مناں طالبِ علمِ شوقِ اینِ مناں
منِ اُستادِ ادبِ ءِ دلا گوں کھناں

مناں مکہیں ماٹ سینگھارغِ این
نغن آف وچانہا وٹ کھاوارغِ این

کتاوان و جڑاں گرا پھرغِ این
صواحا گوں شوقا سکول لڑاں

سواہپت بی ٹائیم گلو کھلی
شہ گھنٹی ءِ رندا ترانہ ءِ بی

یکے دیم جگھھیٹ دعا ءِ پڑھی
من قطار نیاما شہ دلگوش باں

کلاسا متیں اُستاد کھنٹیٹ پگہا
سبق داٹ و لکھنٹیٹ بورڈ سرا

زوانی ءِ ڈسٹ پہ سمجھینغا
من کاپی ءِ کھولان و لکھاں پڑھاں

سبق گل نصیحت و تاریخاں تی
ریاضی، ہنر علم کیمیاگری

ادب، نیاز و نوٹت حُذا بندگی
دلا یاد داراں ہماں نُغداں

کھاں اُستاد ٹھٹو کے من دست بند باں
ادب، انتظارا گوں پابند باں

دفا جی ءِ کھاراں شکر مند باں
شہ تعمیل کھنو خاں سر ءِ من رواں

ہماں کہ سبقا متیں استاد داٹ
ہماہی ءِ اژمن شہ اشکنٹ متیں ماٹ

پھذا کھنیت سوالان ء پُرسی متیں براث
 گوں معنی و تشریح ولدی دیاں

من نسلًا گریباں منے مُلکیں گریب
 مناں زیب مندوست علم باث نصیب

حُذایا ہماں روش کھنت عنقریب
 وطن سبز و پُھل بیٹ گوں علم گہاں

زوان خاطر

ماہ زوان خاطر گال پوٹو یاہند کشہ انت
 اُمیدہے ما ایرکُشہ، کھنڈیاں بلوچ ورنہ پڑھنت
 قوماں گوں قوم بیثنت اوار، گال مئے بلوچی گھر تگنت
 چینے وٹی مئے غفلتا، دومی زوان ما زُرتغ انت
 زانیدغ ایں مردیں ہماں رسم وزوان ء دوست کھن انت
 وشیں زوان گوہراں، آؤخ ایں نسلارا دینتت
 مئے گوڑ ادیباں عرض ایں اے گار بیخ ایں گالاں چھن انت
 پھیریں شہ مردانی دفا، ٹھوکاں بلوچی آں گرانت
 دیری ایں شعرو شاعری، گالاں دلا گوں بشکن انت
 لکھنت کتابانی تھا دیریں دا دستاں بہر کھن انت
 چھونا دوز و زوان، دوبار گوں پھلاں رُذانت
 وشیں زوان نعمتاش سرپد بلوچی گلئیں بہ بنت

